

Številka: 122-1/2026-MOK-5

Datum: 25. 2. 2026

MESTNI SVET MO KRANJ

Zadeva: Poročilo o delu Lokalne akcijske skupine za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj za leto 2025

Lokalna akcijska skupina za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj (v nadaljevanju LAS) je bila ustanovljena leta 1999. Sestavljena je iz predstavnikov otroškega varstva, osnovnih in srednjih šol, mladih, sociale, zdravstva, policije, nevladnih organizacij in mestne uprave, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko zasvojenosti.

OPIS IZVEDENEGA PROGRAMA

1. LAS je v letu 2025 pripravila operativni program za MO Kranj, ki ga je potrdil župan MO Kranj, naredila je oceno stanja na področju zlorabe drog iz preventivnega in kurativnega vidika, zagotavljala je koordinacijo dela strokovnih služb, ki se s problematiko drog ukvarjajo na vseh treh ravneh preventive (primarna, sekundarna in terciarna). Nadalje je LAS zagotavljala usklajenost lokalnih programov preprečevanja zlorabe drog ter osnovnim in srednjim šolam ter vrtcem v MO Kranj zagotovila sredstva za sofinanciranje preventivnih programov, za katere so se odločili, ter izvedla uspešno predavanje za starše.

2. Izvajanje preventivnih programov v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah:

LAS je za izvajanje preventivnih programov v šolskem letu 2025/2026, vrtcem, OŠ in SŠ ter Dijaškemu in študentskemu domu Kranj, posredovala neposredni poziv za predložitev predlogov za sofinanciranje preventivnih programov v MO Kranj. Z izbranimi izvajalci so bile v mesecu avgustu 2025 podpisane pogodbe za izvajanje preventivnih programov v šolskem letu 2025/2026, sredstva pa bodo izvajalci prejeli po izvedenih delavnicah in predavanjih, to je konec šolskega leta 2025/2026.

Vrtci bodo v šolskem letu 2025/2026 predvidoma izvedli 14 predavanj za starše, to je 26 ter delavnico oz. predavanje za vzgojitelje, katerih skupna vrednost znaša 1.780,00 EUR, in sicer:

- Kranjski vrtci za izvedbo dveh predavanj: Vzgoja in internet ter Ravnotežje med zahtevami, pohvalami in kritiko v vzgoji.

- Dobra teta za izvedbo treh predavanj: Starševstvo - moje poslanstvo; Spremenjen razvoj sodobnih otrok in Vpliv prezgodnje in pretirane rabe zaslonov na razvoj otrok.

- OŠ Orehek za izvedbo predavanja: Rdeča luč za starše.

- OŠ Franceta Prešerna za izvedbo predavanja: Vzgoja za nenasilje.

- OŠ Simona Jenka za izvedbo predavanja: Ali sem dober starš, če moj otrok ni vedno srečen.

- OŠ Stražišče za izvedbo predavanja: Kako vzgojimo samostojnega otroka.

- OŠ Predoslje za izvedbo predavanja: Spremenjen razvoj sodobnih otrok.

- Vrtec Vila Mezinček za izvedbo štirih predavanj: Vzgoja fantov in deklet - posebnosti, razlike in praktični nasveti; Vzgoja otroka v današnjem času; Prva pomoč za izčrpane starše; Dinamika v odnosu med očetom in materjo ter njen vpliv na otroka.

Osnovne šole bodo v šolskem letu 2025/2026 predvidoma opravile 72 delavnic za učence, to je 140 šolskih ur (od tega na temo zasvojenosti 85 ur, krepitev duševnega zdravja 20 ur, nasilje med vrstniki 35 ur); 10 predavanj za starše, to je 16,5 ur; 9 delavnic oziroma predavanj za učitelje, to je 19 ur, vse skupaj v vrednosti 12.211,00,00 EUR, in sicer:

- OŠ Stražišče delavnice za učence 6. razredov 16 šolskih ur (Spletne skrivnosti; Alkohol, cigareti? Ne hvala) in učence 8. razredov 26 šolskih ur (Kdo je glavni, ti ali stroj; Heroj za life); predavanje za starše (Starševske veščine - preko vzgojnih izzivov v sijajne odnose) ter delavnico oziroma predavanje za učitelje (Razvijanje psihološke čvrstosti - rezilientnosti).

- OŠ Simona Jenka delavnice za učence 6. razredov 8 šolskih ur (Spletkarimo proti nasilju) in učence 7. razredov 8 šolskih ur (Jezni ptički) ter delavnico oziroma predavanje za učitelje (Asertivna komunikacija).

- OŠ Janeza Puharja delavnice za učence 6. razredov 4 šolske ure (Spletkarimo proti nasilju) in učence 9. razredov 6 šolskih ur (Ne drogam in drugim odvisnostim); predavanje za starše (Vzgoja otroka in mladostnika v današnjem času) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Digitalna zasvojenost).

- OŠ Franceta Prešerna delavnice za učence 5. razredov 8 šolskih ur (Jezni ptički) in učence 7. razredov 7 šolskih ur (Krepitev samopodobe in psihična odpornost); predavanje za starše (Radosti in pasti nove tehnologije) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Kako odklopiti mlade in starše iz zaslona).

- OŠ Orehek delavnice za učence 8. razredov 4 šolske ure (Heroj za lajf) in učence 5. razredov 6 šolskih ur (Naj ne vodi te sila, ampak spletna pravila) ter predavanje za starše (Rdeča luč za starše).

- OŠ Jakoba Aljaža delavnice za učence 8. razredov 3 šolske ure (Kako reči ne) in učence 7. razredov 9 šolskih ur (Alkohol, cigareti? Ne, hvala; Jezni ptički); predavanje za starše (Šola in starši) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Bralno učne strategije).

- OŠ Matije Čopa delavnice za učence 7. razredov 6 šolskih ur (Heroj za life) in učence 5. razredov 2 šolski uri (O nasilju malo drugače); predavanje za starše (Digitalna odvisnost med mladimi) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Od iskrenosti do pripadnosti - kaj ustvarja zdrave odnose v šoli).

- OŠ Predoslje delavnice za učence 7. razredov 10 šolskih ur (Mladi in spletno nasilje, Superterapija; Beseda lahko udari močnejše kakor pest) in učence 8. razredov 13 šolskih ur (Nekemične zasvojenosti; Zasvojenost in odnos do psihoaktivnih snovi; Mladi in spolnost na spletu, Ne nasilju); predavanje za starše (Zakaj Ne drogam?) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Izzivi pedagoškega procesa).

- OŠ Staneta Žagarja delavnice za učence 7. razredov 4 šolske ure (Ne drogam in drugim odvisnostim) in učence 6. razredov 3 šolske ure (Ne nasilju in drogam, da prijateljstvu in pozitivnim vzornikom); predavanje za starše (Vpliv partnerskega odnosa na razvoj otroka) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Bonton - odnos do učencev, sodelavcev in staršev).

- OŠ Helene Puhar Kranj delavnice za učence V. in VI. stopnja skupaj 4 šolske ure (Čarobni svet čustev, Cirkuska pedagogika, Jezni ptički, Ogledalo prijaznosti) in učence 6. razredov skupaj 4 šolske ure (Krepitev socialnih veščin, Cirkuska pedagogika, Čarobni svet čustev, Ogledalo prijaznosti) ter predavanje za starše (Spolnost - kdaj in kako spregovoriti) ter predavanje oziroma delavnico za učitelje (Emocionalni možgani).

Srednje šole pa bodo v šolskem letu 2025/2026 predvidoma opravile 66 delavnic za dijake, to je 148 šolskih ur, od tega na temo zasvojenosti 90 ur, krepitev duševnega zdravja 10 ur, nasilje med vrstniki 26 ur, vse skupaj v vrednosti 5.009,00 EUR, in sicer:

- Gimnazija Franceta Prešerna delavnice za dijake 1. letnikov 10 šolskih ur (Heroj za Lajf); dijake 2. letnikov 10 šolskih ur (Nelegalne droge) ter dijake 3. letnikov 8 šolskih ur (Mladi, varnost, nasilje in droge).

- Gimnazija Kranj delavnice za dijake 1. letnikov 6 šolskih ur (Doživetje-spletkarimo prosti nasilju) ter dijake 3. letnikov 12 šolskih ur (Kako videti sebe in druge).

- Šolski center Kranj:

Srednja tehnična šola in Strokovna Gimnazija delavnice za dijake 2. letnikov 44 šolskih ur (Nelegalne droge; Zasvojenost od računalnika),

Srednja ekonomska storitvena in gradbena šola delavnice za dijake 2. letnikov 36 šolskih ur (Nelegalne droge; Zasvojenost od računalnika).

3. LAS je opravila pregled poročil in oceno opravljenih programov po osnovnih in srednjih šolah in v vrtcih za šolsko leto 2024/2025. LAS je ugotovila, da vse delavnice in predavanja niso bila realizirana iz različnih razlogov, največji razlog pa je bil v ne-uskladitvi termina s predavateljem ter zagotovitvijo sredstev za delavnico s strani druge organizacije. Tako je prišlo do ostanka sredstev v višini 2.002,39 EUR (od tega za program vrtcev je bil ostanek sredstev v višini 360,00 EUR in program osnovnih šol je bil ostanek sredstev v višini 1.642,39 EUR). Nadalje je LAS tudi ugotovil, da so bili učenci, dijaki, učitelji in starši z izvedenimi delavnicami in predavanji zadovoljni.

Vrtci:

Ocene:

- Ocena predavanj po mnenju staršev: 4,73.
- Uporabnost predavanj po mnenju staršev: 4,58.
- Ocena predavatelja po mnenju šole: 4,50.

Vseh predavanj se je udeležilo:

- v povprečju 45 staršev na eno predavanje,
- skupaj 359 staršev za 8 predavanj.

Osnovne šole:

Ocena delavnic za učence:

- Ocena delavnic po mnenju učencev: 4,28.
- Uporabnost delavnic po mnenju šole: 4,29.
- Ocena predavatelja po mnenju šole: 4,77.

Ocena predavanj za starše:

- Ocena predavanj po mnenju staršev: 4,71.
- Uporabnost predavanj po mnenju staršev: 4,84.
- Ocena predavatelja po mnenju šole: 4,66.

Vseh predavanj se je udeležilo:

- v povprečju 115 staršev na eno predavanje,
- skupaj 923 staršev za 8 predavanj.

Ocena predavanja oziroma delavnice za strokovni kader:

- Ocena delavnice oziroma predavanja po mnenju učiteljev: 4,74
- Uporabnost delavnice oziroma predavanja po mnenju učiteljev: 4,74.
- Ocena predavatelja po mnenju učiteljev: 4,62.

Vseh delavnic oziroma predavanj se je udeležilo:

- v povprečju 51 učiteljev na eno predavanje oziroma delavnico,
- skupaj 257 učiteljev za 5 predavanj oziroma delavnic.

Sredne šole:

Ocena delavnic za dijake

- Ocena delavnic po mnenju dijakov: 4,19.
- Uporabnost delavnic po mnenju šole: 4,39.
- Ocena predavatelja po mnenju šole: 4,39.

4. V boju proti zasvojenosti je najpomembnejša in ključnega pomena preventiva. Zato je LAS že četrto leto zapored organiziral uspešno preventivno akcijo Stop zasvojenosti. V šolskem letu 2021/2022 so risbe razstavljali učenci osnovnih šol, v šolskem letu 2022/2023 pa dijaki srednjih šol. Risbe so bile razstavljene v Galeriji na mestu pred Mestno knjižnico in v notranjih prostorih Mestne knjižnice Kranj. V šolskem letu 2023/2024 pa so ponovno sodelovali učenci, in sicer iz 7. osnovnih šol MOK, v šolskem letu 2024/2025 pa dijaki srednjih šol. Preko kratkih filmčkov so spodbujali k razmisleku o škodljivosti zasvojenosti in preventivnih ukrepov, ki nas pred njo obvarujejo.

5. Ker je v boju proti zasvojenosti ena najpomembnejših preventiva je LAS je skupaj z Gimnazijo Franceta Prešerna v mesecu boja proti odvisnosti, to je mesecu novembru izvedla tudi predavanje za starše: »Radosti in pasti sodobne tehnologije«. Predavatelj je bil Miha Kramli, priznan psihoterapevt in strokovnjak za kemične in nekemične odvisnosti. Predavanja se je udeležilo cca 100 staršev učencev zadnje triade osnovnih šol in staršev dijakov srednjih šol. Predavatelj je izpostavil, da je nova tehnologija neizbežna, ne smemo pa narediti, da bomo z njo zasvojeni, da se dela z novo tehnologijo ne smemo bati, potrebno pa je oblikovati kulturo uporabe nove tehnologije, govoril o digitalni hiperaktivnosti, občutku energetske krize, spremembi družinske dinamike itd. Evalvacijski list je izpolnilo 47 udeležencev, to je približno polovica vseh udeležencev. Ocenjevali so predavanje, koristnost predavanja in predavatelja (ocene so bile možne: odlično 5, prav dobro 4, dobro 3, zadovoljivo 2 in slabo 1), in sicer:

- 93,6% udeležencev je ocenilo predavanje kot odlično z oceno 5, z oceno 4 prav dobro pa 6,4% udeležencev,
- 83% udeležencev je na predavanju izvedelo veliko uporabnega, koristnega in novega (ocena odlično 5), 14,9% udeležencev je na predavanju izvedelo dosti uporabnega, koristnega in novega (ocena prav dobro 4) in 2,1% udeležencev je na predavanju izvedelo delno uporabno in koristno, še vedno pa dobro, da so prišli (ocena dobro 3)
- 93,6% udeležencev je ocenilo predavatelja kot odlično z oceno 5, z oceno 4 prav dobro pa 6,4% udeležencev.

Udeleženci so podali tudi naslednje predloge, sporočila:

- več udeležencev je napisalo, da bi morali tako predavanje slišati tudi otroci in vsi dijaki,
- več udeležencev je napisalo, da bi morali organizirati več tovrstnih predavanj,
- potrebno je večje obveščanje o organizaciji takega predavanja, ker ne doseže vseh staršev,
- zelo dobro, uporabno predavanje,
- ozaveščanje otrok z navedenimi tematikami v šoli, ki bi bile obvezne,
- lahko je ta tematika del roditeljskega sestanka (30 minut), da doseže čim več staršev,
- več udeležencev je napisalo, da je bilo zelo zanimivo predavanje,
- več praktičnih nasvetov,
- gospoda že večkrat slišal in vedno se kaj novega izve,
- več udeležencev je napisalo, da je potrebno ozaveščati nas starše,
- udeleženka je želela povedati za Family link, da starš otroku na telefon nastavi omejitve,
- poučno predavanje, predavatelj odlično predaval,
- koristni in uporabni nasveti,
- čim prej je potrebno sprejeti zakonske omejitve uporabe takih naprav za otroke.

FINANČNO POROČILO

LETO 2025	plan	realizacija
I. ODHODKI - SKUPAJ	18.960,00 EUR	16.560,81 EUR
Izvedba preventivnih delavnic in predavanj	18.360,00 EUR	16.288,81 EUR
Stroški koferenc, seminarjev	600,00 EUR	0,00 EUR
Pogostitev članov LAS	0,00 EUR	272,00 EUR
Neporabljena sredstva	0,00 EUR	2.399,19 EUR

Vsa sredstva niso bila porabljena iz razloga, ker osnovne šole in vrtci niso porabili vseh sredstev, ki so jih imeli odobrena za izvedbo delavnic za učence v osnovnih šolah in predavanj za starše v vrtcih. Razlog zakaj niso izvedli vseh delavnic šole navajajo v ne-uskladitvi termina s predavateljem, pri dveh šolah so bile delavnice cenejše od planiranih, ena šola pa je dobila sredstva za izvedbo delavnice s strani Loterije Slovenije.

OCENA STANJA

Za leto 2025 je bila izdelana tudi ocena stanja na področju problematike drog v MOK, in sicer s strani Policijske postaje Kranj, Zdravstvenega doma Kranj – Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od nedovoljenih drog, Nacionalnega inštituta za javno zdravje, osnovnih in srednjih šol, vrtcev, Centra pomoči pri prekomerni rabi interneta Logout in Centra za socialno delo Gorenjska:

a) Policijska postaja Kranj (poročilo je podal g. Damijan Suhadolnik, pomočnik načelnika, policijski inšpektor specialist I, PP Kranj)

»Na Policijski postaji Kranj smo ocenili in primerjali razmere, predvsem po problematiki prepovedanih drog na območju Policijske postaje Kranj.

Na področju kriminalitete smo na območju PP Kranj, v primerjavi s preteklim letom obravnavali več kaznivih dejanj. Na okrožno državno tožilstvo smo tako podali kazenske ovadbe in poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 2.413 (1.933) kaznivih dejanj.

S področja prepovedanih drog smo na območju Mestne občine Kranj (območje storitve občin: Kranj), obravnavanih 16 kaznivih dejanj. Po zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami smo zaznali 78 kršitev in uvedli prekrškovne postopke. Med zaseženimi prepovedanimi drogami je bilo največ konoplje ter njenih produktov.

Na področju zagotavljanja javnega reda in splošne varnosti ljudi je stanje stabilno in ugodno. Število kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru 519 (478) in drugih predpisih 346 (352).

Ostale ugotovljene kršitve so predvsem rezultat aktivnega ter kvalitetnega dela oz. ugotavljanja kršitev z lastno dejavnostjo policistov. To je predvsem posledica ustreznega planiranja dela, identificiranja varnostno obremenjenih območij in izvajanja ter odrejanja ustreznih nalog in oblik dela, na krajih in v času, ko smo s sprotnimi analizami beležili gostitve določenih pojavov.

Glede na zadnjo aktualno problematiko in sicer kršitve javnega reda in miru, predvsem po zakonskih določbah Zakona o eksplozivnih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI) na območju Planine, smo redno izvajali poostrene nadzore, tudi v sodelovanju z medobčinskimi redarji. V kritičnih dneh smo se pojavljali na vnaprej predvidenih mestih in tako preprečevali uporabo prepovedanih pirotehničnih izdelkov, predvsem pa strmeli k čim krajšim odzivnim časom, sodelovanjem več patrulj, vključevanjem policistov-kriminalistov. Za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov, smo izdelali posebno konkretizacijo nalog, s katero so bili seznanjeni vsi policisti. Policisti so bili napoteni in preventivno delovali v okolici osnovnih in srednjih šol, spalnega dela naselja Planina v Kranju in na prizoriščih večjih javnih prireditev. Kljub navedenemu tudi v letošnjem letu beležimo večje število prijav glede neželjene/nepravilne uporabe pirotehnik.

Policijska postaja Kranj je v času izvajanja aktivnosti za preprečevanja negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov v prednovoletnem obdobju 2025/2026 skupaj ugotovila 6 kršitev s področja Zakona o eksplozivih in pirotehničnih sredstvih. V vseh primerih so bili obravnavani mladoletniki, za katere so bili na pristojno sodišče podani obdolžilni predlogi.

V okviru silvestrskega dogajanja 31. 12. 2025 smo naknadno prejeli še nekaj prijav oz. medijskih objav, ki se nanašajo na poškodovanje prenosnega WC ("Diksija") in asfaltne površine igrišča, ki so trenutno predmet preiskave kaznivega dejanja povzročitve splošne nevarnosti.

Pri nadzoru cestnega prometa je bilo zaradi prepovedanih drog odrejenih 58 (62) strokovnih pregledov, od tega 20 pozitivnih, 22 jih je pregled odklonilo.

Število odrejenih alkocestov 6.154 (3.719), pozitivnih je bilo 176. Trije so odklonili. Število odrejenih strokovnih pregledov zaradi alkohola 31 (33), od tega 14 (18) pozitivnih in 1 (2) odklonjena. Število pridržanj do iztreznitve 7), število začasnih odvzemov vozniških dovoljenj 74 (53). Povečalo se je število zaseženih motornih vozil 74 (53).

Glede na splošno oceno, da je bilo stanje na vseh segmentih dela policije v letu 2025 na območju PP Kranj oz. MO Kranj ugodno in stabilno.

Policijska postaja Kranj bo tako v letošnjem letu nadaljevala s planiranjem poostrenih nadzorov v okviru rednega dela. Prav tako bomo usmerjeni tudi na preventivno delovanje v okviru predavanj po šolah in s tem ozaveščanju po problematiki prepovedanih drog.

b) Zdravstveni dom Kranj – Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od nedovoljenih drog (poročilo je podala ga. Nataša Kern, dr. med)

»V Centru je bilo od začetka njegovega delovanja do konca leta 2025 registriranih skupno 770 uporabnikov programa. Center deluje v Kranju, ambulanta za razdeljevanje metadona in druge substitucijske terapije je tudi na Jesenicah, kjer pa je zdravnica, specialistka splošne medicine, delala le do konca decembra 2019. Zdravnika v ambulanti na Jesenicah do konca l.2025 še vedno niso našli, kar zelo otežuje njihovo delo.

V Center Kranj je bilo ob koncu leta 2025 vključenih skupno 222 pacientov, 22 pacientov je bilo samo v psihosocialni obravnavi, kar je mnogo več kot l.2024, ko je imelo samo psihosocialno terapijo le 9 pacientov.

V substitucijski program je bilo vključenih 200 pacientov. 140 pacientov je bilo na terapiji z metadonom, 44 pacientov na substitucijski terapiji z buprenorfinom v obliki tablet, pacientov na terapiji z dolgo delujočim morfinom je bilo 9. V letu 2025 se je povečalo število pacientov vključenih v terapijo z relativno novo obliko buprenorfina, ki se uporablja v obliki podkožne aplikacije samo enkrat na teden ali celo enkrat na mesec, kar je prednost zlasti za paciente, ki so zaposleni, za tiste, ki jim prihod v Center predstavlja tvegano vedenje ali za paciente, ki stanujejo v bolj oddaljenih krajih. Teh pacientov je bilo 7 v letu 2025, leta 2024 pa le 4.

V letu 2025 je bilo v Center na novo vključenih 14 pacientov, ki so imeli težave zaradi odvisnosti od prepovedanih drog, kar je približno povprečje zadnjih nekaj let, razen leta 2020, ko je bilo na novo vključenih 30 pacientov. Ponovno je vstopilo v program 42 oseb, kar je skoraj enkrat več kot v preteklem letu.

V letu 2025 je 5 pacientov odšlo na zdravljenje v terapevtsko skupnost, ambulantno detoksikacijo sta opravili 2 osebi, hospitalno detoksikacijo v Centru za zdravljenje odvisnosti v Ljubljani pa 15 oseb, kar je bistveno več kot preteklo leto, ko so hospitalno detoksikacijo opravile le 4 osebe.

V zapor so odšli 4 odvisniki. Za 26 oseb nimamo podatka, s kakšnim namenom so izstopili, izključili smo 3 osebe.

V letu 2025 je umrlo kar 11 pacientov, vendar tudi zaradi starajoče se populacije in posledic dolgotrajne odvisnosti in kroničnih bolezni, saj je bil najstarejši pacient v lanskem letu star 70 let.

V Centru se ukvarjamo z obravnavo odvisnikov od prepovedanih drog zdravstveni delavci različnih specialnosti: psihiatrinja, psihologinja, dve zdravnici, specialistki splošne oz. družinske medicine in trije diplomirani zdravstveniki. Nudimo pomoč v obliki informiranja, svetovanja, detoksikacije, zdravstvenih pregledov, vključno s testiranjem na viruse hepatitisa B,C in HIV, cepimo paciente proti hepatitisu B.

V letu 2025 smo izvedli tudi akcijo testiranja pacientov na prisotnost virusa hepatitisa C v prostorih Centra. Dvanajst let delujemo v prostorih v pritličju Zdravstvenega doma Kranj, kar nam omogoča bolj kakovostno delo, pacienti se manj zadržujejo pred centrom. Tudi problem preprodaje drog pred Centrom je manj pereč, v zadnjih letih je manj tudi težav zaradi kršenja terapevtskega dogovora, povzročanja materialne škode v prostorih Centra, fizičnih obračunov med pacienti.

Še vedno pa imamo kadrovske težave, zlasti zaradi tega, ker že več let še vedno ne dobimo mlajšega zdravnika za pomoč v Centru, kjer sicer delava dve zdravnici, spec.druž.medicine, vendar je druga zdravnica večkrat za daljši čas odsotna, psihiatrinja pa prihaja v Center le enkrat tedensko.

c) Nacionalni inštitut za javno zdravje, območna enota Kranj (poročilo so pripravile: mag. Marijetka Hovnik Keršmanc, dr. med., spec. javnega zdravja; mag. Darja Zupan, dipl. org. dela; prim. Alenka Hafner, dr. med., spec. javnega zdravja in ga. Judita Mušič, univ. dipl. psih.)

» A. Razširjenost rabe psihoaktivnih snovi v populaciji ter uporaba interneta in digitalnih tehnologij med otroki in mladostniki

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (v nadaljevanju NIJZ) spremljamo razširjenost rabe psihoaktivnih snovi (v nadaljevanju PAS) v populaciji in drugih dejavnikov, ki vplivajo na zdravje prebivalcev, na osnovi epidemioloških raziskav. Gre za nacionalne raziskave, narejene na reprezentativnih vzorcih, z uporabo standardiziranih vprašalnikov, ki omogočajo tudi mednarodno primerljivost podatkov. Raziskave se ne izvajajo letno, ampak se ponavljajo v določenih časovnih intervalih. Nekatere raziskave dajo poleg ocene stanja v Sloveniji tudi ocene za regije in njihove upravne enote, zelo redko pa za posamezne občine.

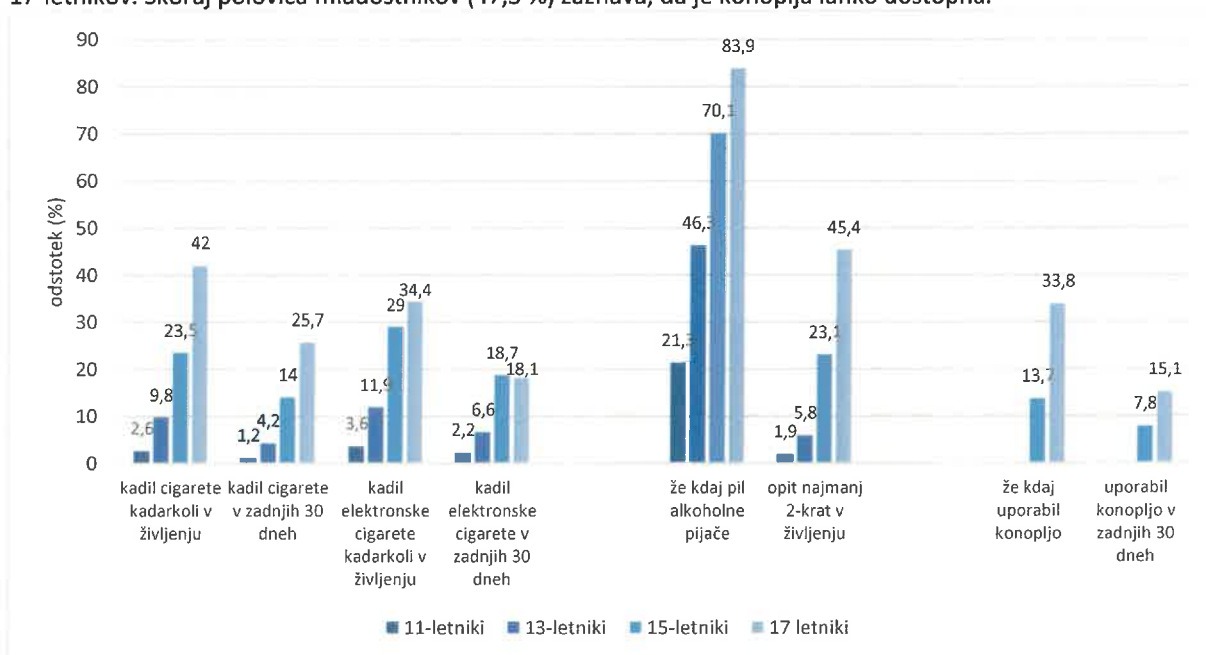
A.1 Razširjenost rabe psihoaktivnih snovi ter uporaba interneta in digitalnih tehnologij med otroki in mladostniki v Sloveniji

Razširjenost rabe PAS ter uporabe interneta in digitalnih tehnologij med otroki in mladostniki spremljamo na osnovi mednarodne raziskave *Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC)*, ki se izvaja na štiri leta in prikazuje razširjenost tveganih vedenj med 11-, 13-, 15- in 17-letniki v Sloveniji. Raziskava ne podaja podatkov za regije ali občine. Zadnja raziskava je potekala leta 2022, njeni rezultati so bili objavljeni v publikaciji *Jeriček Klanjšček H, Furman L, Roškar M, Drev A, Pucelj V, Koprivnikar H, Zupanič T, Korošec A. Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji, izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2022. Ljubljana: NIJZ, 2023.* Publikacija je dostopna na www.nijz.si. V nadaljevanju ponavljamo ključne povzetke in nekatere podatke raziskave HBSC 2022 smo že prikazali v naši lanski oceni stanja glede rabe PAS v Mestni občini Kranj.

Poseganje po PAS pri mladostnikih obeh spolov narašča s starostjo. PAS, ki jo v življenju že kdaj uporabilo največ mladostnikov, je alkohol, sledi mu tobak s povezanimi izdelki. Podatek o uporabi elektronskih cigaret v zadnjih 30 dneh kaže, da je razširjenost poseganja po teh izdelkih med mladostniki, starimi 11, 13 in 15 let, večja kot po klasičnih cigaretah (*Slika 1*).

Približno vsak tretji (33,7 %) 15-letnik in skoraj vsak četrti (23,6 %) 17-letnik navaja, da je prvič pil alkohol v starosti 13 let ali manj. O prvi opitosti v starosti 13 let ali manj poroča približno vsak petnajsti (6,8 % oz. 6,5 %) 15- in 17-letnik. Cigarete je v starosti 13 let ali manj prvič kadilo 7,8 % 15-letnikov in 6,7 % 17-letnikov.

Med dnevne uporabnike konoplje se uvršča dober odstotek 15-letnikov in nekaj manj kot trije odstotki 17-letnikov. Skoraj polovica mladostnikov (47,3 %) zaznava, da je konoplja lahko dostopna.

Slika 1: Uporaba cigaret in elektronskih cigaret, alkoholnih pijač in konoplje kadarkoli v življenju in v zadnjih 30 dneh, 11-, 13-, 15- in 17-letniki, Slovenija, raziskava HBSC 2022

Razširjenost internetnih stikov med mladostniki je prikazana na sliki 2. Ocenjeno je, da so pri 8,9 % mladostnikov že prisotnostne težave ali znaki problematične uporabe spletnih socialnih medijev (*Slika 3*) ter pri 9,1 % mladostnikov znaki zasvojenosti z video, računalniškimi, spletnimi igrami (*Slika 4*).

Slika 2: Internetni stiki skoraj ves čas čez dan, 11-, 13-, 15- in 17-letniki, Slovenija, raziskava HBSC 2022

Slika 3: Problematična uporaba spletnih socialnih medijev, 11-, 13-, 15- in 17-letniki, Slovenija, raziskava HBSC 2022

Slika 4: Mladostniki z znaki zasvojenosti z video, računalniškimi, spletnimi igrami, 11-, 13-, 15- in 17-letniki, Slovenija, raziskava HBSC 2022

Poleg razširjenost rabe PAS ter uporabe interneta in digitalnih tehnologij se nam zdi pomembno, da med izsledki raziskave HBSC 2022 v letošnjem poročilu dodatno opozorimo na veliko razširjenost pitja energijskih pijač (kot so monster, red bull, energy drink in podobno) med mladostniki. Te pijače v Sloveniji pije 40,9 % mladostnikov v starosti 11, 13, 15 in 17 let. Pitje energijskih pijač se s starostjo viša: med 11-letniki jih vsaj kdaj po njih poseže 24 % (3,3 % najmanj 1-krat dnevno), med 13-letniki 40% (3,6 % najmanj 1-krat dnevno), med 15-letniki 59,6 % (6,1 % najmanj 1-krat dnevno) in med 17-letniki 60,3 % (6,5 % najmanj 1-krat dnevno). Energijske pijače niso primerna pijača za otroke in mladostnike, povezane so z vrsto zdravstvenih težav in tveganih vedenj.

A.2 Razširjenost rabe psihoaktivnih snovi med odraslimi prebivalci v gorenjski regiji

Povzeto po: Koprivnikar H, Rehberger M, Lavtar D, Korošec A. Uporaba tobačnih in povezanih izdelkov v Sloveniji in statističnih regijah Slovenije v zadnjem desetletju Izsledki Nacionalnih raziskav o tobaku, alkoholu in drugih drogah, 2012, 2018 in 2023. Ljubljana: NIJZ, 2024. Elektronski vir. Spletni naslov: <http://www.nijz.si/>

V Sloveniji vsaj en tobačni ali nikotinski izdelek trenutno uporablja četrtna prebivalcev v starosti 15-64 let, odstotek uporabnikov je višji med moškimi kot med ženskami. Na gorenjskem je odstotek uporabnikov, starih 15-64 let, le za 0,7 nižji kot je slovensko povprečje (*Tabela 1*). Gledano po spolu pa je uporaba teh izdelkov med gorenjskimi ženskami manj razširjena od slovenskega povprečja za ženske, nasprotno pa je med gorenjskimi moškimi odstotek uporabnikov višji od slovenskega povprečja za moške. V Sloveniji in tudi na gorenjskem je najbolj razširjeno kajenje tobačnih izdelkov (*Tabela 1*), se pa odstotek kadilcev med leti 2012, 2018 in 2023 ni spremenil. Sledi uporaba elektronskih cigaret, nato ogrevanih tobačnih izdelkov, brezdimnih tobačnih izdelkov, odstotek njihovih uporabnikov se je v Sloveniji glede na leto 2018 zvišal. Najmanj razširjena je uporaba nikotinskih vrečk. Uporaba brezdimnih tobačnih izdelkov ter nikotinskih vrečk na gorenjskem presega slovensko povprečje, tako skupaj in pri obeh spolih.

Tabela 1: Trenutni uporabniki tobačnih in povezanih izdelkov v letu 2023 med prebivalci, starimi 15–64 let, skupaj in po spolu, Gorenjska in Slovenija

Tobačni in povezani izdelki	Območje	Skupaj (%)	Ženske (%)	Moški (%)
Vsaj en tobačni ali nikotinski izdelek	Slovenija	25,3	21,9	28,4
	Gorenjska	24,6	18,0	30,8
Tobačni izdelki za kajenje	Slovenija	23,7	20,9	26,2
	Gorenjska	21,4	16,4	26,0
Brezdimni tobačni izdelki	Slovenija	1,5	0,6	2,4
	Gorenjska	2,9	1,2	4,5
Ogrevani tobačni izdelki	Slovenija	3,3*	4,1	2,5
	Gorenjska	2,5	2,4	2,6
Elektronske cigarete	Slovenija	4,9	5,5	4,3
	Gorenjska	4,6	4,0	5,2
Nikotinske vrečke	Slovenija	1,3	0,4	2,1
	Gorenjska	2,6	0,6	4,4

Vir: Nacionalna raziskava o tobaku, alkoholu in drugih drogah, NIJZ 2023.

Alkohol

Povzeto po: Hovnik Keršmanc M, Maja Roškar M, Maruša Rehberger M, Darja Lavtar D, Aleš Korošec A. Pitje alkoholnih pijač med prebivalci Slovenije – Izsledki Nacionalne raziskave o tobaku, alkoholu in drugih drogah – ATADD 2023. Ljubljana: NIJZ, 2025. Elektronski vir. Spletni naslov: <http://www.nijz.si/>

Alkohol je v Sloveniji in tudi na gorenjskem najbolj razširjena PAS med odraslimi prebivalci. Alkohol (etanol) je droga, ki ohromi delovanje možganov in spremeni zaznavanje, doživljanje in vedenje posameznika ter lahko vodi v zasvojenost; je strup za različna tkiva in organe; je rakotvoren (¹) ter je teratogen - škodljivo vpliva na rast in razvoj zarodka/ploda in povzroča še nerojenemu otroku trajne poškodbe (^{2,3}). Nobeno pitje alkohola ni brez tveganja. Celo pitje manjših količin alkohola nosi določena tveganja in lahko povzroči škodo (⁴).

Po podatkih raziskave ATADD 2023 je v Sloveniji v zadnjem letu pijače, ki vsebujejo alkohol (npr. pivo, vino, žgane pijače, liker, mošt, radler, koktajle) pilo 73,9 % prebivalcev, starih 15–74 let: 61,6 % prebivalcev, starih 15–17 let (mladoletni) ter 74,5 % prebivalcev, starih 18–74 let (polnoletni). Na gorenjskem je med prebivalci, starimi 15-74 let, za zadnje leto delež pivcev znašal 74,8 %. V nadaljevanju prikazujemo pivsko vedenje v zadnjih 12 mesecih samo za polnoletne prebivalce.

¹ World Health Organization (2024). IARC monographs on the identification of carcinogenic hazards to humans. Pridobljeno 10. 5. 2024 s spletne strani: Agents Classified by the IARC Monographs, Volumes 1–135 – IARC Monographs on the Identification of Carcinogenic Hazards to Humans (who.int)

² Babor TF, Casswell S, Graham K, Huckle T, Livingston M, Osterberg E in dr. Alcohol: No Ordinary Commodity: Research and Public Policy. Oxford: Oxford University Press, 2023.

³ World Health Organization. Global status report on alcohol and health and treatment of substance use disorders Geneva: World Health Organization; 2024.

⁴ Rumgay H, Lam F, Ervik M, Soerjomataram. Cancers attributable to alcohol. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer, 2021. Pridobljeno 19. 7. 2023 s spletne strani: <https://gco.iarc.fr/causes/alcohol>.

Med prebivalci Gorenjske, starimi 18-74 let, je bilo v zadnjem letu 25,8 % abstinentov, 69,2 % jih je pilo znotraj meje manj tveganega pitja⁵, 5,1 % jih je to mejo presegalo (Slika 5). Dobra tretjina (36,8 %) polnoletnih prebivalcev je najmanj 1-krat v zadnjem letu popila več pijač ob eni priložnosti (npr. na zabavi, ob rojstnem dnevu, novem letu, obroku, z družbo ali sami ipd.) in tvegala opitost (*visoko tvegano opijanje*⁶). Samo med pivci (tistimi prebivalci, ki so v zadnjem letu pili alkoholne pijače) pa je bilo takih skoraj polovica (49,3 %). To pomeni, da polovica (50,8 %) polnoletnih pivcev najmanj 1-krat v letu pije alkoholne pijače *visoko tvegano ali škodljivo*⁷. V primerjavi s slovenskim povprečjem je visoko tvegano opijanje ter tudi visoko tvegano ali škodljivo pitje v gorenjski regiji manj razširjeno. Alkoholne pijače pije več moških kot žensk, ki jih pijejo tudi pogostejše in v večjih količinah, se pa razlike v pitju alkohola med moškimi in ženskami zmanjšujejo.

Slika 5: Pivsko vedenje, anketiranci, stari od 18 do 74 let, Gorenjska in Slovenija, raziskava ATADD 2023
Pivsko vedenje prebivalcev Gorenjske se v raziskavi iz leta 2023, v primerjavi z raziskavama v letih 2012 in 2018, ni statistično pomembno spremenilo.

Prepovedane droge

Povzeto po: Drev A, Lavtar D, Hočevar Grom A, Rehberger M, Šinko M, Korošec A. Prepovedane droge, konoplja v zdravstvene namene in zloraba zdravil na recept v Sloveniji v letu 2023 Rezultati Nacionalne presečne raziskave o tobaku, alkoholu in drugih drogah. Ljubljana: NIJZ, 2024. Elektronski vir. Spletni naslov: <http://www.nijz.si/>

Po podatkih raziskave je katero izmed prepovedanih drog že kdaj v življenju uporabil vsak peti prebivalec Slovenije v starosti 15–74 let. Med moškimi je bila uporaba prepovedanih drog bolj razširjena kot med ženskami. Konoplja je še vedno tista prepovedana droga, katere uporaba je najbolj razširjena med prebivalci Slovenije, po razširjenosti uporabe sledijo prepovedane droge iz skupine stimulativnih drog (ekstazi, kokain in amfetamin), nato LSD in druge halucinogene droge, manj kot odstotek prebivalcev pa je uporabilo nove psihoaktivne snovi, heroin in metamfetamin (Tabela 2). Razširjenost uporabe prepovedanih drog kadarkoli v življenju je med prebivalci gorenjske regije, starimi 15-74 let, nekoliko višja od slovenskega povprečja, še posebej med tako starimi moškimi. Tudi na Gorenjskem je med prepovedanimi drogami med moškimi in ženskami najbolj razširjena uporaba konoplje. Več drog ob eni priložnosti kadarkoli v življenju pa je na Gorenjskem uporabilo 9,5 % moških, starih 15-74 let (manj od slovenskega povprečja med moškimi) in dobrih 5 % žensk, starih 15-74 let (enako slovenskemu povprečju med ženskami).

Tabela 2: Razširjenost uporabe prepovedanih drog kadarkoli v življenju med prebivalci, starimi 15–74 let, skupaj in po spolu, Gorenjska in Slovenija

Droga	Območje	Skupaj (%)	Ženske (%)	Moški (%)
	Slovenija	19,2	16,0	22,3

⁵ Meja manj tveganega pitja alkohola – 10 gramov ali manj čistega alkohola na dan (velja za ženske) oz. 20 gramov ali manj čistega alkohola na dan (velja za moške). 10 gramov čistega alkohola (1 merica) je v 1 dl vina ali 2,5 dl piva ali 0,3 dl žgane pijače ali 5 dl radlerja.

⁶ Visoko tvegano opijanje je pitje več alkoholnih pijač (moški 6 in več, ženske 4 in več) ob eni priložnosti najmanj 1-krat v 12 mesecih. 1 pijača (10 gramov čistega alkohola) je 1 dl vina ali 2,5 dl piva ali v 0,3 dl žganja ali v 3,3 dl mešane gazirane alkoholne pijače ali 5 dl radlerja.

⁷ Pijejo alkoholne pijače čez dnevno mejo manj tveganega pitja in/ali so se v preteklem letu najmanj 1-krat ob eni priložnosti opili.

Prepovedana droga	Gorenjska	19,5	14,6	24,0
Konoplja (marihuana ali hašiš)	Slovenija	18,8	15,6	21,8
	Gorenjska	18,9	14,2	23,2
Ekstazi	Slovenija	2,8	1,9	3,6
	Gorenjska	3,0	2,6	3,3
Kokain	Slovenija	2,6	1,7	3,5
	Gorenjska	2,0	1,3	2,7
Amfetamin	Slovenija	2,3	1,6	3,1
	Gorenjska	2,8	2,4	3,2
Metamfetamin	Slovenija	0,3	0,1	0,5
	Gorenjska	0,4	0,5	0,2
LSD in druge halucinogene droge	Slovenija	2,2	1,2	3,1
	Gorenjska	2,2	1,7	2,7
Nove psihoaktivne snovi	Slovenija	0,6	0,3	0,9
	Gorenjska	0,6	0,3	0,9
Heroin	Slovenija	0,5	0,2	0,8
	Gorenjska	0,1	-	0,2
Več drog ob eni priložnosti	Slovenija	7,5	5,1	9,7
	Gorenjska	7,3	5,1	9,5

Vir: Nacionalna raziskava o tobaku, alkoholu in drugih drogah med prebivalci Slovenije, NIJZ 2023.

Uporaba prepovedanih drog narašča. V obdobju 2012–2023 beležimo pomembno zvišanje odstotka prebivalcev Slovenije v starosti 15–64 let, ki so že kdaj v življenju uporabili katero izmed prepovedanih drog, skupaj in pri obeh spolih. To velja tudi za konopljo, ekstazi, kokain, amfetamin, LSD in druge halucinogene droge.

B. Posledice rabe PAS

B.1 Smrti in bolnišnične obravnave zaradi PAS

V letu 2024 (opomba: podatki za leto 2025 bodo dostopni šele v septembru 2026) je v Občini Kranj zaradi vzrokov, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu⁸, umrlo 11 oseb, zaradi drugih drog⁹ pa še 2 osebi. Bolnišničnih obravnav zaradi vzrokov, povezanih izključno z alkoholom, je bilo v tem letu 83, zaradi drugih drog pa 26 (Vira podatkov: Zdravniško poročilo o umrli osebi, NIJZ; Spremljanje bolnišničnih obravnav istega tipa (SBO), NIJZ - Vzroki hospitalizacij so glavne diagnoze).

B.2 Zdravje v občini

Nekatere posledice rabe PAS so za Mestno občino Kranj vsako leto objavljene v elektronski publikaciji *Zdravje v občini*. Zdravje v občini je vir informacij o zdravju v vsaki slovenski občini na osnovi več kot 30-ih kazalnikov (ki so prikazani grafično in številčno) ter njihove primerjave s stanjem v upravni enoti in regiji, v katero spada posamezna občina, ter s slovenskim povprečjem.

V izdaji *Zdravje v občini* 2025 sta prikazana dva kazalnika, nanašata pa se samo na rabo alkohola: bolnišnične obravnave zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu ter prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji.

B.2.1 Bolnišnične obravnave zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu¹⁰

Bolnišnične obravnave odražajo posledice pitja alkohola na zdravju pivcev. Kot kažejo podatki izdaje *Zdravje v občini* 2025, sta bili v Mestni občini Kranj zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu, v povprečju na leto¹¹ skoraj dve bolnišnični obravnavi na 1000 prebivalcev (starejših od 15 let), kar občine statistično značilno ne razlikuje od povprečja preostale Slovenije (*Slika 6*).

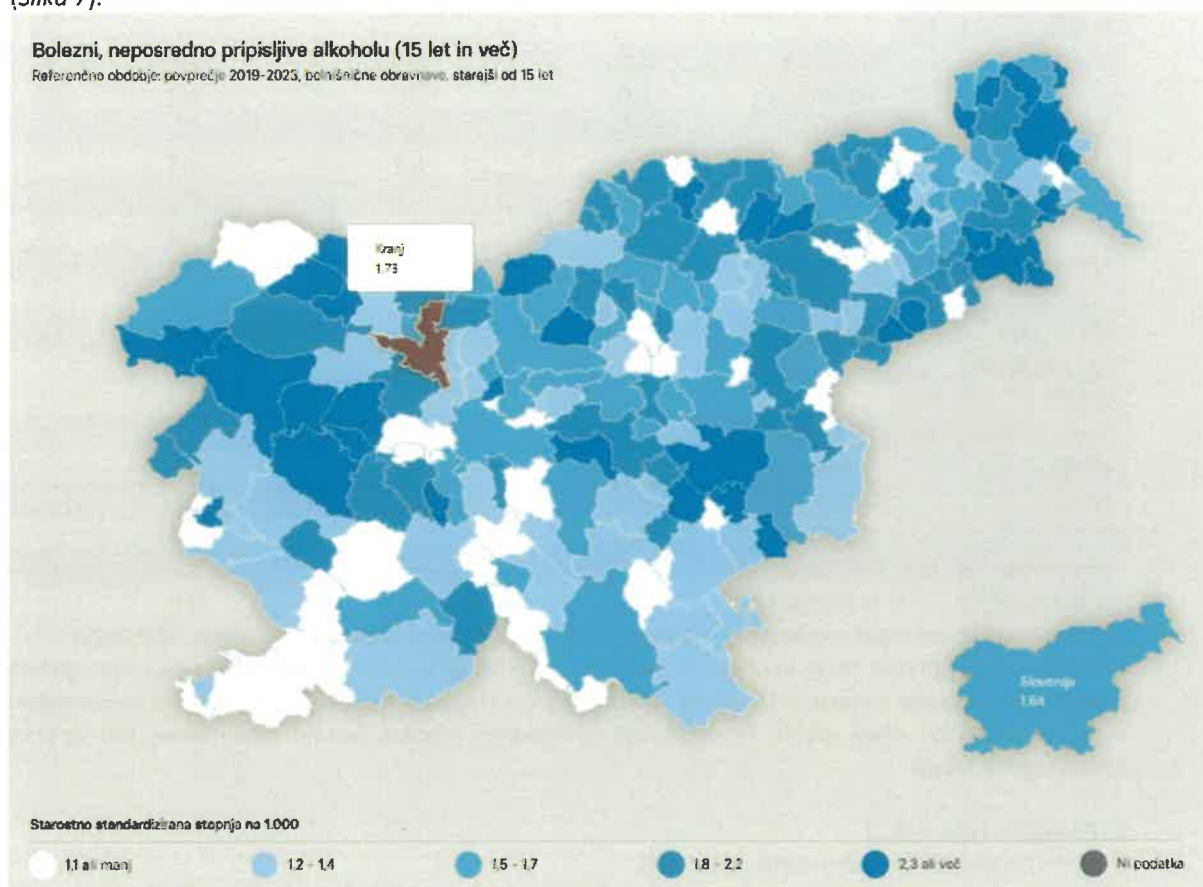
⁸ Vključene so samo bolezni in stanja, za katere je alkohol edini vzrok.

⁹ Vključene so diagnoze po metodologiji EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction): duševne in vedenjske motnje zaradi uživanja opioidov, kanabinoidov, kokaina, psihostimulansov, halucinogenov, več drog in drugih PAS ter zastrupitve z njimi.

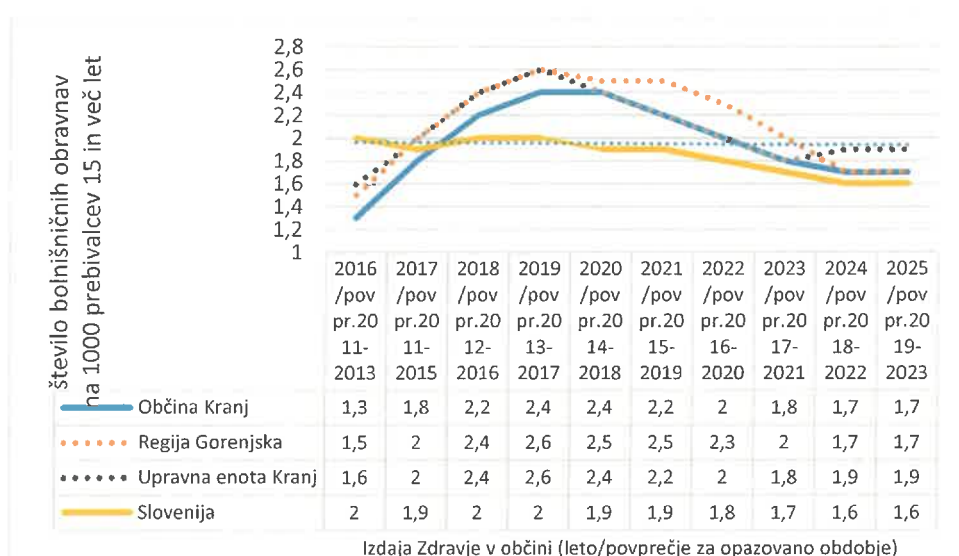
¹⁰ Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu, opisuje število bolnišničnih obravnav zaradi stanj, neposredno povezanih z alkoholom, pri osebah starejših od 15 let, na 1.000 prebivalcev v enem letu.

¹¹ povprečje 2018-2022

V prvi izdaji Zdravje v občini 2016 je bila Mestna občina Kranj z 1,3¹² bolnišničnih obravnav na 1000 prebivalcev (starejših od 15 let) pod slovenskim povprečjem, nato se je število obravnav zviševalo, od izdaje 2020 dalje se je njihovo število zmanjševalo do izdaje 2024, v izdaji 2025 pa je enako kot leta 2024 (Slika 7).

Slika 6. Bolezni, neposredno pripisljive alkoholu (15 let in več), slovenske občine, povprečje za obdobje 2019-2023 (Vir: Zdravje v občini, izdaja 2025)

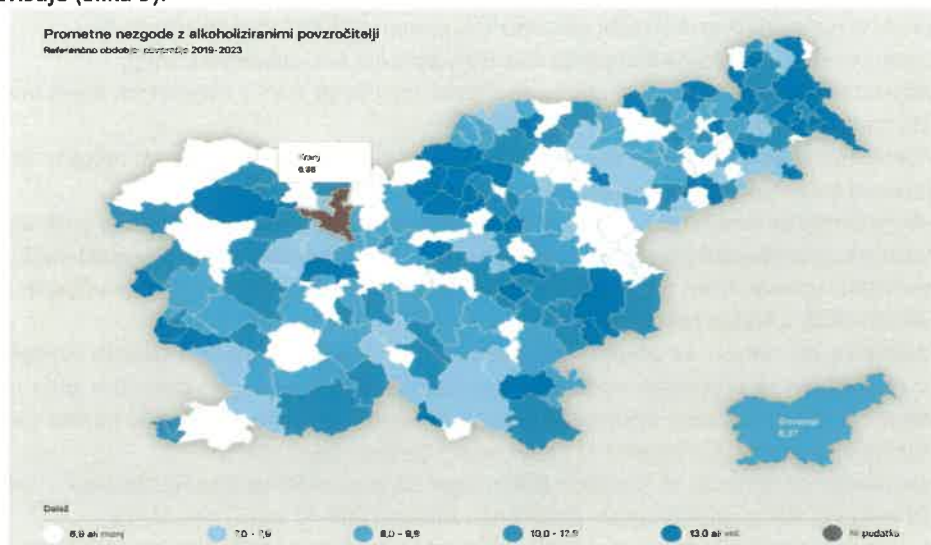

Slika 7. Gibanje bolnišničnih obravnav zaradi bolezni, neposredno pripisljivih alkoholu (15 let in več), Mestna občina Kranj, Upravna enota Kranj, regija Gorenjska in Slovenija, Zdravje v občini, izdaje 2016-2025

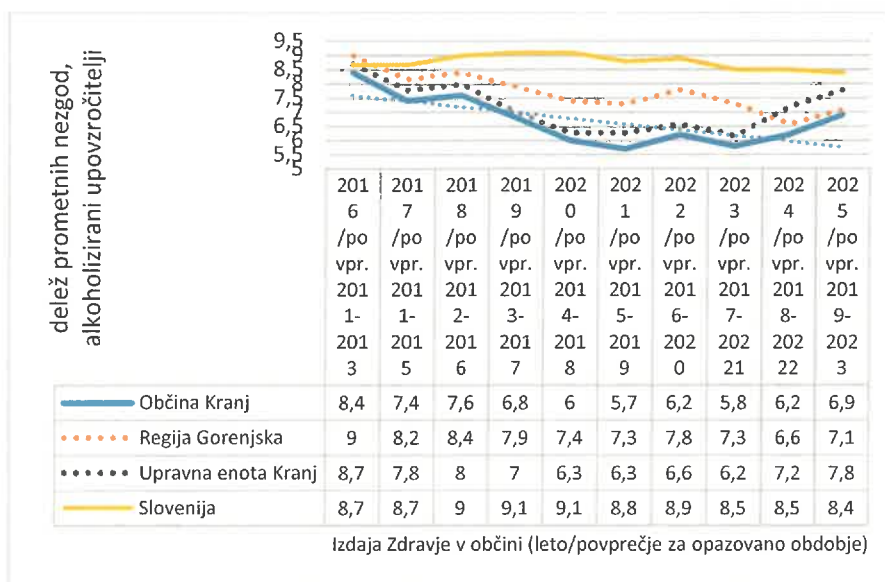
¹² Povprečje 2011-2013

B.2.2 Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji¹³

Delež takih prometnih nezgod v Mestni občini Kranj v izdaji Zdravje v občini 2025 v povprečju¹⁴ znaša skoraj sedem odstotkov, kar je statistično pomembno nižje od povprečja preostale Slovenije (Slika 8). Od izdaje Zdravje v občini 2016¹⁵ do izdaje 2025 se je sicer delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji v Mestni občini Kranj sicer znižal, vendar pa se od izdaje 2023 dalje delež takih prometnih nezgod zvišuje (Slika 9).

Slika 8. Prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji, slovenske občine, povprečje 2019-2023 (Vir: Zdravje v občini, izdaja 2024)

Slika 9. Gibanje prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji, Mestna občina Kranj, Upravna enota Kranj, regija Gorenjska in Slovenija, Zdravje v občini, izdaje 2016-2025

Sistem za zgodnje opozarjanje na pojav novih psihoaktivnih snovi (regijska SI EWS mreža)

V letu 2025 je bilo med partnerji izmenjanih 23 informacij o novih PAS.

Aktivnosti NIJZ Območne enote Kranj na področju zmanjševanja škode zaradi rabe PAS in nekemičnih zasvojenosti, ki vključujejo Mestno občino Kranj, v letu 2025

¹³ Delež nezgod, ki so jih povzročili alkoholizirani udeleženci, prikazuje nezgode, povzročene s strani alkoholiziranih udeležencev, glede na vse prometne nezgode v občini.

¹⁴ povprečje 2019-2023

¹⁵ Povprečje 2011-2013

- izdaja publikacije *Zdravje v gorenjski regiji in njenih občinah s trendi in izzivi*;
- obeležitev Svetovnega dne brez tobaka, 31.5. (posredovanje obvestila o Nacionalnem simpoziju ob svetovnem dnevu brez tobaka ciljnim javnostim v regiji ter gradiv mreži Zdravih šol; priprava prispevka in infografike za regijsko spletno stran), vabljenje pedagoških delavcev in staršev otrok iz gorenjskih šol na predavanje *Nikotinski in drugi tobačni izdelki* (Zoom, 5.3.) ter na strokovno srečanje z delavnico *Spregovorimo o nikotinu* (CE NIJZ Ljubljana, 27.5.);
- predavanje o odgovorni strežbi alkohola študentom VŠGT Bled (marec);
- promoviranje nacionalne kampanje *Nazdravi življenju brez alkohola* (junij);
- organizacija in izvedba srečanj aktivnih članov regijskega EWS z Labirintom Kranj in GPU Kranj, Sektor za org. kriminaliteto (15.5. in 25.11.);
- obeležitev Dneva fetalnega alkoholnega sindroma (FAS) z ozaveščanjem splošne in strokovne javnosti o nezdružljivosti nosečnosti in pitja alkohola (september);
- akcija Otroci za varnost v prometu: v likovnem natečaju je sodelovalo 12 gorenjskih osnovnih šol, v katerih je pod vodstvom 52 mentorjev ustvarjalo več kot 850 otrok, v sodelovanju s šolami in policijsko upravo Kranj pa je med 4 novembrom in 1. decembrom na Gorenjskem potekalo 6 uličnih akcij, v Kranju tokrat ne;
- delavnica *Biti trezen ne pomeni biti brezvezen* za dijake gimnazije Franceta Prešerna Kranj – osredotočena je predvsem na učinke alkohola na telo in vedenje, posledice pitja ter na vpliv alkohola na mladostnika, opozori pa tudi na energijske pijače in njihov vpliv na telo ter na pomen spanja in dobre spalne higijene za zdrav razvoj (januar, december);
- varovanje, ohranjanje in krepitev duševnega zdravja skozi programe Zdravje v vrtcu, mreža Zdravih šol, Nacionalni program duševnega zdravja (MIR-A) (skozi celo leto);
- svetovanje mladim (odgovarjanje na vprašanja) na spletni strani To sem jaz.net v zvezi z motnjami hranjenja (skozi celo leto);
- sodelovanje z gradivi na dogodkih/stojnicah ter s prispevki v medijih.

d) Osnovne šole MO Kranj

Osnovna šola Franceta Prešerna Kranj (poročilo je podala ga. Nataša Bider)

»Delavnice za učence in učenke so zelo pomembne z vidika preventivnega delovanja. Potreba po preventivi je vse večja, saj med otroki in mladostniki naraščajo težave s področja duševnega zdravja, vse več je čustveno vedenjskih težav, učnih težav, medvrstniškega nasilja, težav v odraščanju, zasvojenosti s tehnologijo, sintetičnimi drogami. Le to lahko s preventivnimi delavnicami omejujemo in preprečimo marsikatero težavo oz. tragedijo.

Prav tako podporo pri vzgoji in poučevanju potrebujejo starši in učitelji. Le ti pomembno vplivajo na razvoj otrok in mladostnikov, zato je oboje potrebno podpreti v obliki predavanj in delavnic. Dobrodošle teme so: duševno zdravje (depresija, anksioznost, samopoškodbe), postavljanje meja, zasvojenost s tehnologijo, primerna uporaba tehnologije pri otrocih in mladostnikih, otroci s posebnimi potrebami, komunikacija med starši in učitelji, skrb za lastno psihofizično zdravje. Preventivno delovanje bi bilo potrebno še okrepiti.

Večina udeležencev preventivne delavnice in predavanja pozdravlja in so jih veseli ter jih visoko ocenjujejo. Učence podpirajo pri odraščanju, starše podpirajo pri vzgoji svojih otrok in vplivajo na njihovo osebno rast, učitelje pa podpirajo pri njihovi osebni rasti, strokovnem oz. profesionalnem razvoju in jih opolnomočijo za delo z učenci.«

Osnovna šola Janeza Puharja Kranj - Center (poročilo je podala ga. Urška Moistrovič)

»Menimo, da so delavnice in predavanja potrebni in koristni. Učence in tudi starše je potrebno stalno osveščati o spletni varnosti, saj se v zadnjem obdobju ogromno medvrstniškega nasilja in zlorab dogaja na spletu. Učenci in tudi nekateri straši se premalo zavedajo nevarnosti in pasti spleta. Tudi za učitelje je izobraževanje s tega področja pomembno, saj vsi ne morejo slediti hitrim spremembam tehnologije in spleta. Za starše in učitelje je pomembno izobraževanje s področja kemičnih in nekemičnih zasvojenosti, prav tako pa s področja vzgoje. V sodobnem času se v šoli pogosto srečujemo z vzgojno nemočjo staršev, učitelji pa imajo vse več težav z vzgojno zahtevnimi učenci.

Učenci so delavnice in izvajalce odlično ocenili. Večina se jih je naučila nekaj novega, menili so, da so vsebine zanje koristne. Izrazili so željo, da bi imeli več takih in podobnih delavnic. Nekateri devetošolke so navedle, da si želijo več delavnic na temo samopodobe, spoprijemanja s stresom, odnosov.

Učitelji so predavanje ocenili kot odlično. Menili so, da je vsebina doprinesla k njihovem osebnemu in profesionalnemu razvoju, saj so s pomočjo predavanja pridobili pomembne uvide v svoje delovanje.«

Osnovna šola Predoslje Kranj (poročilo je podala ga. Saša Medved)

»Ocenjujemo, da so delavnice tudi v prihodnje nujno potrebne. S temami delavnic poskrbimo za duševno zdravje mladostnikov. Učence se usmerja v zdrav način življenja. Predlagali bi, da se omogoči 3 oddelkom izvajanje delavnic. Menimo, da je potrebno tematiki vplivu zasvojenosti z novimi tehnologijami še nadaljnje dati pozornost, prav tako vsebinam vezanim na izboljševanje odnosov med vrstniki ter skrbi za duševno zdravje otrok.

Možnost sofinanciranja predavanj za starše na šoli in učitelje je pomembna. V kolikor bi bila predavanja za starše na drugi šoli, je verjetnost udeležbe staršev še nižja.

Učenci so dobili odgovore na svoja vprašanja, se naučili kako se odzvati v primeru spretnega nasilja. Seznanili so se s problematiko uživanja drog, skrbjo za duševno zdravje. Delavnice so učenci pohvalili. Za starše otrok v šoli smo lani organizirali predavanje g. Damjane Šmid, ki je bilo zelo dobro obiskano in s strani staršev pohvaljeno.«

Osnovna šola Helene Puhar (poročilo je podala ga. Ana Sitar)

»V preventivni dejavnosti za učence, vidimo dodano vrednost učnim vsebinam, klimi v oddelkih, krepitvi socialnih veščin, oblikovanju vrednot, prevzemanju odgovornosti in nasploh pripravi na samostojno življenje. Preventivne delavnice običajno na popolnoma drugačen način povežejo skupino, podajo nove informacije, hkrati pa izvajalci poskrbijo za odprt prostor za dialog, menjavo izkušenj, tudi deljenje osebnih stisk in težav. Zagotovo je največja potreba po delavnicah s področja čustvovanja, ničelni toleranci do nasilja in prevzemanja odgovornosti za svoja dejanja. Izvajalci delavnice prilagodijo populaciji in potrebam naših učencev, hkrati pa poskrbijo za kvalitetne vsebine in izvedbo.

Vsako leto organiziramo predavanje za starše, kjer upoštevamo aktualno problematiko v šoli oz. nasploh med populacijo učencev s posebnimi potrebami. Pobudo za obravnavano temo predlagajo strokovni delavci šole ali pa starši učencev. Prav tako kot delavnice za učence, je tudi vsakoletno predavanje za starše bogato z vidika pomembnosti informacij in obravnavane tematike. Vsako leto v ospredje postavimo tematiko področja otrok s posebnimi potrebami. Starši, ki predavanje obiščejo, so bili do sedaj zelo zadovoljni z vsebino in predavatelji. Žal pa se vsako leto soočamo s težavo, da se predavanja (kljub večkratnim opomnikom) ne udeležijo starši, ki bi ga po oceni strokovnih delavcev šole in težave pri njihovih otrocih, nujno potrebovali.

Izobraževanje in seminarji za učitelje pa so priložnost za pridobitev dodatnega znanja, opolnomočenje s področja dela z učenci, hkrati pa so prav tako priložnost za dvig kolektivne povezanosti in izmenjave izkušenj. Izredno nas veseli, da so s strani MOK sofinancirana tudi izobraževanja za strokovne delavce, saj si kot šola na ta način lažje omogočimo kvalitetno izobraževanje. V šolskem letu 2024/2025 je bilo izobraževanje izredno kvalitetno in poučno za vse udeležene učitelje, ki so ga zelo dobro sprejeli in ocenili. Pri izbiri vsebine in izvajalcev, smo pozorni, da ponudimo nekaj novega oz., da ponudimo delavnico/predavanje/izobraževanje s področja, ki je najbolj aktualno in so potrebne dodatne veščine, znanja, informacije.

Učenci so vse preventivne delavnice ocenili v povprečju ocenili z 4.1; starši pa s povprečno oceno 4.8.

Pohvala in zahvala vsem letošnjim izvajalcem preventivnih dejavnosti in hvala MOK za posluh na področju potreb po preventivi.«

Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj (poročilo je podala ga. Alenka Glastovec)

»Preventivne delavnice za otroke so izjemno pomembne (100 %), saj otrokom omogočajo pridobivanje znanj, razvijanje socialnih veščin ter krepitev pozitivnih vedenjskih vzorcev. Evalvacijski listi kažejo, da večina otrok delavnice pohvali in si jih želi še več, čeprav posamezni učenci menijo, da so vsebine že poznane. To potrjuje, da so delavnice učinkovite in da jih otroci sprejemajo kot pomemben del šolskega življenja.

Učitelji opažamo, da so teme, kot so odvisnosti, spolnost, uporaba nedovoljenih substanc (tudi pijače-kava, red bul,...), spanje in osebna higiena, nujne in aktualne. V zadnjem obdobju je zaznati vse več otrok, ki so zanemarjeni, kar dodatno potrjuje potrebo po sistematičnem preventivnem delu. Glavni izziv pri izvedbi predstavljajo visoki stroški predavateljev, ki so v zadnjem času močno narasli, vendar verjamemo, da je vlaganje v preventivo dolgoročno neprecenljivo.

Starši na roditeljskih sestankih in v svetu staršev pogosto izražajo željo po dodatnih predavanjih. Vendar pa opažamo, da je dejanska udeležba na letno organiziranih predavanjih iz leta v leto manjša. To kaže na

neskladje med izraženimi željami in dejanskimi možnostmi oziroma pripravljenostjo staršev. Kot šola zato razmišljamo o alternativnih oblikah sodelovanja – krajših predavanjih, spletnih srečanjih ali delavnicah z aktivnim vključevanjem – ki bi lahko bolje nagovorile starše in jim bile dostopnejše.

Pri opažanjih sodelovanja s starši je zaznati tudi, da pogosto pričakujejo, da bomo učitelji in zunanji predavatelji v celoti prevzeli odgovornost za področja, kot so odvisnost od interneta, mobilnih telefonov in uporaba sodobnih tehnologij. Predavanja na temo Varni internet sicer izvajamo in so pomembna, vendar ta problematika presega šolske zidove. Ključna je vloga staršev pri postavljanju meja in oblikovanju zdravih navad pri uporabi tehnologije. Šola lahko ponudi strokovno podporo, ne more pa nadomestiti odgovornega starševstva.

Sklepno lahko rečemo, da so preventivne vsebine nujne in nepogrešljive, a za resničen učinek je potrebno skupno sodelovanje – šole, staršev, otrok ter širše skupnosti.«

Osnovna šola Matije Čopa Kranj (poročilo je podala ga. Marijetka Rupar)

»Delavnice so učinkovita metoda za odpiranje dialoga med mladimi, za reševanje izzivov, ki so povezani z nasiljem in komunikacijskimi nesporazumi med učenci in učitelji. Običajno so delavnice zastavljene praktično in so učinkovit prikaz načinov ravnanja v konkretnih situacijah in uporabe praktičnih orodij za reševanje vsakodnevnih izzivov. V prihodnje vidimo potrebo po nadaljnjem izvajanju delavnic, predvsem na teme preprečevanje različnih vrst nasilja, varne uporabe digitalnih orodij, ozaveščanja o različnih vrstah odvisnosti, vpogledov v svetove najstnikov, spoštljive komunikacije, ustvarjanja pozitivnega delovnega-učnega okolja, načinov gradnje šolske skupnosti itd.

Ocene evalvacijskih obrazcev so se v splošnem gibale med 4 – 5. Dobili smo pozitivne odzive udeležencev z željami po ponovitvi delavnic tudi v naslednjem šolskem letu. Teme so jim bile zanimive, vseh jim je bilo, da so lahko izrazili svoja mnenja, spoznali so nove stvari na drugačen bolj kreativen način.«

Osnovna šola Jakoba Aljaža Kranj (poročilo je podala ga. Tina Potočnik)

»Preventivne delavnice za učence predstavljajo nepogrešljiv element celostnega vzgojno-izobraževalnega procesa. Usmerjene so v krepitev različnih vidikov otrokovega razvoja ter nudijo podporo pri soočanju z osebnimi in socialnimi izzivi. Z izvajanjem tovrstnih delavnic učenci razvijajo ključne socialne in čustvene kompetence, kot so empatija, učinkovito reševanje konfliktov, obvladovanje stresa in ustrezna komunikacija. Poleg tega delavnice prispevajo k preprečevanju tveganih vedenj, kot so nasilje, različne oblike zasvojenosti, spletna ogroženost in težave na področju duševnega zdravja. Aktivno vključevanje v tovrstne vsebine spodbuja oblikovanje pozitivne samopodobe ter povečuje odpornost učencev na vplive in pritiske okolja.

Predavanja za starše predstavljajo pomembno obliko podpore pri vzgojnem delovanju v sodobnih razmerah. Starši se vse pogostejše srečujejo z zahtevami, ki vključujejo razumevanje otrokovega razvoja, prepoznavanje tveganj digitalnega okolja, problematiko zasvojenosti in pojavnost duševnih stisk. Izobraževanja staršem omogočajo pravočasno prepoznavo težav, kot so učni neuspeh, nasilje, zasvojenosti ter psihološke obremenitve, in njihovo ustrezno naslovitev. Poleg tega spodbujajo večjo vključenost staršev v vzgojno-izobraževalni proces, kar krepi sodelovanje med šolo in družino, ki je ob zaznanem zmanjšanem obisku staršev v šolskem okolju še posebej pomembno.

Strokovna izobraževanja za učitelje omogočajo kontinuiran strokovni razvoj in prilagajanje novim družbenim ter tehnološkim spremembam. V prihodnje bo potrebno še dodatno poudariti vsebine, ki se nanašajo na duševno zdravje in dobro počutje ter področje digitalne varnosti in preprečevanja zasvojenosti.

Načrtovane vsebine zajemajo za učence izvedbo delavnic, namenjenih krepitvi samopodobe, učenju tehnik obvladovanja stresa ter spoznavanju metod sproščanja. Za starše so predvidena izobraževanja o prepoznavanju in podpori otrokom v duševnih stiskah ter o učinkoviti komunikaciji z otroki v stresnih okoliščinah. Za učitelje pa so načrtovane vsebine, ki vključujejo prepoznavanje opozorilnih znakov duševnih stisk pri učencih, skrb za lastno duševno zdravje ter preprečevanje izgorelosti.

Na področju digitalne varnosti in zasvojenosti je ključno ozaveščanje učencev o tveganjih uporabe spleta, kot so spletno nasilje in zloraba osebnih podatkov, ter spodbujanje odgovorne rabe digitalnih tehnologij. Staršem je treba posredovati znanja o postavljanju ustreznih omejitev pri uporabi digitalnih naprav ter o zagotavljanju varnosti otrok v spletnih okoljih. Učiteljem pa je potrebno predstaviti sodobne tehnološke rešitve, ki lahko prispevajo k večji učinkovitosti in kakovosti njihovega pedagoškega dela.

Preventivne delavnice in predavanja so pri udeležencih, tako učencih kot tudi starših, dobro sprejeta. Učenci delavnice redno ocenjujejo z zelo visokimi povprečnimi ocenami, ki presegajo 4,5. Pri izbiri

izvajalcev se ne odločamo za pogoste menjave, saj imamo z obstoječimi izvajalci pozitivne izkušnje. Ob tem pa vedno stremimo k izboru cenovno najugodnejših ponudnikov.

Rezultati evalvacijskih listov potrjujejo zadovoljstvo tako učencev kot staršev z izvedenimi vsebinami. Učenci so v povratnih informacijah pogosto izpostavili, da so bile vsebine zanje zanimive in uporabne, izvajalci pa strokovni in pritegnili njihovo pozornost. Tudi starši so izrazili zadovoljstvo z izvedbo ter pri nekaterih predavateljih izrazili željo po ponovnem sodelovanju oziroma po dodatnem stiku, da bi jim lahko nudili podporo pri reševanju vzgojnih izzivov. Pri tem so kot posebej dragoceno izpostavili praktično naravnost vsebin, ki jih lahko neposredno uporabijo v vsakodnevni vzgojni praksi.«

Osnovna šola Stražišče Krani (poročilo je podala ga. Barbara Perme)

»Preventivne delavnice za učence ocenjujemo kot zelo pomembne in potrebne, saj prispevajo k razvoju zdravih življenjskih navad, socialnih veščin ter čustvene stabilnosti učencev. S tem se izboljšuje njihova sposobnost za učenje, sodelovanje in splošno počitje. Vsebine, kot so obvladovanje stresa, reševanje konfliktov, razvijanje empatije in krepitev pozitivne samopodobe, so ključna za oblikovanje celostno razvite in odporne osebnosti. Preventivni programi dokazno zmanjšujejo tveganje za pojav duševnih stisk, kot so anksioznost, depresija in težave v medosebnih odnosih, ter prispevajo k boljši socialni klimi v razredu in šoli.

Predavanja za starše predstavljajo pomembo podporo pri sodobnih vzgojnih izzivih. Starši pogosto prvi zaznajo spremembe v otrokovi čustveni ali vedenjski sferi, zato jim strokovna predavanja ponujajo učinkovite strategije za prepoznavanje in obvladovanje težav, pa tudi orodja, kako otroka ustrezno podpreti. Takšna srečanja staršem omogočajo več razumevanja, mirnosti in povezanosti z otrokom.

Izobraževanja in usposabljanja za učitelje so prav tako nepogrešljiva. Poleg strokovnih vsebin so zelo dragocena izobraževanja, namenjena osebni rasti, obvladovanju stresa, reševanju konfliktov in ustvarjanju varnega ter spodbudnega učnega okolja. Ko so učitelji opremljeni z novimi veščinami in znanji, se počutijo bolj samozavestne in kompetentne pri vsakodnevnem delu ter bolje podpirajo učence tudi v zahtevnih situacijah.

V prihodnje želimo učencem ponuditi delavnice s poudarkom na krepitvi samopodobe, obvladovanju stresa in čustev s tehnikami sproščanja in ozaveščanju o spletnem nasilju in odgovorni uporabi tehnologije. Staršem pa želimo ponuditi vsebine, ki jim bodo pomagale bolje razumeti razvojne faze otrok, njihove socialne in čustvene potrebe, ter izzive, kot so težave z organizacijo, motnjo pozornosti, učne težave, socialna izključenost in čustvene stiske, ki so med otroki v zadnjih letih vse pogostejše.

Iz evalvacijskih listov in povratnih informacij učencev, staršev in učiteljev izhaja, da so bile preventivne delavnice in predavanja zelo dobro sprejeta. Udeleženci so posebej izpostavili praktičnost vsebin, prijetno vzdušje in možnost aktivnega sodelovanja. Na podlagi opažanj si želimo sodelovanje z LAS-om nadaljevati in še okrepiti. Predlagamo, da se v prihodnje razširi nabor delavnic za različne starostne skupine oziroma da se šolam omogoči večjo avtonomijo pri izbiri ciljnih skupin, saj tako lahko delavnice še bolje prilagodimo aktualnim potrebam učencev.«

Osnovna šola Simona Jenka Krani (poročilo je podala ga. Alena Sever)

»Menimo, da so delavnice za učence, predavanja za starše ter izobraževanja za učitelje v prihodnje zelo potrebna in nujna. Na naši šoli jih izvajamo in do sedaj smo imeli kar velik obisk. Takšni programi prispevajo k celostnemu razvoju učencev, večji podpori s strani staršev ter strokovni rasti učiteljev. Poudarek bi bilo smiselno dati temam, kot so duševno zdravje, varna raba interneta, medvrstniško nasilje, razvijanje socialnih veščin ter sodelovanje med šolo in družino. Redna in ciljno usmerjena izobraževanja omogočajo boljšo odzivnost na sodobne izzive v vzgojno-izobraževalnem procesu. Nekaj tem je vključenih v preventivo, nekaj jih pa še bo.

Učenci so izpostavili da morajo biti previdni z objavami na spletu, da ne smejo zaupati spletnim prijateljem, da je internet lahko nevaren, saj so na njem vsi tvoji podatki, kako lahko rešiš svoje zasebne stvari in da se ustrezno odločaš za vse, da ne smemo zaupati ljudem na spletu, ki jih ne poznamo, da mora imeti pin velike in male črke, seznanili so se s tem kaj morajo narediti, ko ti ukradejo telefon, da če nekaj izbrišeš to ne izgine, da je na spletu zelo veliko spletk in da moramo biti zelo previdni. Naučili so se tudi stvari, ki so povezane z nasiljem na spletu in katere stvari so primerne za vse udeležence. Nekateri učenci so se naučili varne uporabe spleta, katere aplikacije so za njih primerne, zaklepanje aplikacij, ...

87% staršev meni, da so na predavanju za starše pridobili veliko uporabnega, koristnega in novega. Najbolj so bili zadovoljni z: idejami, kako oblikovati družinsko kulturo porabe IKT opreme; konkretnimi informacijami dolgoletnih izkušenj predavatelja; resničnimi primeri iz prakse; razširitvijo pogleda na težavo; uporabno in zanimivo temo predavanja; novim pristopom; vsebino predavanja in predavateljem,

strukturo predavanja; nazornim, razumljivim, plastičnim prikazom stanja v Sloveniji; s koristnimi informacijami, ki so podane s primeri; motivacijo kako naprej; informacijo kako je res nova tehnologija nevarna za delovanje naših možganov in kako težko je spremeniti navado; novim načinom pogleda na tehnologijo.

Predavanja za učitelje pa v letu 2025 nismo imeli, jih bomo imeli v naslednjem šolskem letu..«

Osnovna šola Orehek (poročilo je podala ga. Marjeta Vene)

»Za šolsko let 2024/25 smo se na OŠ Orehek Kranj ponovno prizadevali pridobiti finančna sredstva s strani MOK. Sofinanciranje preventivnih delavnic za učence in predavanje za starše ter strokovne delavce je za šolo dodana vrednost in smo hvaležni za vsako podporo pri preventivnih dejavnostih, ki so dragocena Šola za življenje. Pridobljena sredstva smo namenili za izvedbo preventivne delavnice Varnege interneta za petošolce. Strokovno podkovan zunanji izvajalec je pri učencih spodbujal kritični pogled, ustrezno vedenje za uporabo spletnih aplikacij, prepoznavanje prednosti in pasti pri uporabi le-teh. Devetošolci so v okviru delavnice spoznavali značilnosti spoštljive, odgovorne komunikacije, prepoznavali zdrave odnose, kritično razmišljali o posledicah neodgovornega vedenja v medsebojnih odnosih. Predavanje za starše je bilo namenjeno vzgoji. Priznani predavatelj, promotor pozitivne psihologije, je govoril o učenju odgovornosti, ki je ena najpomembnejših nalog v vzgoji, o iskanju ravnovesja med pravicami in odgovornostjo. Tovrstne oblike dela podpiramo in si bomo prizadevali, da jih organiziramo tudi v bodoče.

Analiza zbranih evalvacijskih listov je pokazala pozitiven pogled udeležencev na izvedene preventivne aktivnosti. K visoki oceni so pripomogli interaktivni pristopi, primeri iz vsakdanjosti, razmišljanje o vzgojnih izzivih in primernih rešitvah. Tovrstne oblike dela so smiselne tudi za naprej. V prihodnje bi si želeli programe za krepitev čustvene odpornosti. Ob organizaciji razmišljamo, tudi kako bi na predavanja pritegnili še več staršev. Prisotni imajo vedno pozitivne izkušnje.«

e) Srednje šole MO Kranj

Gimnazija Franceta Prešerna Kranj (poročilo je podala ga. Vera Dušak Prevc)

»Preventivne delavnice so zelo dobra dopolnitev vzgojno-izobraževalnemu delu z dijaki in jih ocenjujemo kot zelo pomembne. Poleg delavnic ki jih je sofinanciral LAS MOK (izvedli smo delavnice s področja krepitev duševnega zdravja ter preventive pred drogami), so nam v veliko podporo tudi delavnice, ki jih izvaja Center za krepitev zdravja. To so zdravstvene delavnice: temeljni postopki oživljanja za 1. letnike, najstniški možgani za 1. letnike, nenadna obolenja za 4. letnike, tematika pomembnosti spanja in spoprijemanja s stresom za 4. letnike; varna spolnost, vpliv elektronskih naprav za 3. letnike). Center za krepitev zdravja je izvedel tudi osveščanje preko tematskih stojnic na temo preventive, raznih bolezni in duševnega zdravja.

Dijaki (1. in 2. letniki) so zelo dobro sprejeli delavnico v okviru ZALIFE, kjer lahko predavatelju anonimno na listkih postavljajo razna vprašanja, ki jih vznemirjajo, predavatelj pa na koncu na vsa vprašanja odgovori. Zelo poučna je tudi delavnica Zavoda VOZIM. Mlada udeleženka hude prometne nesreče je predstavila dijakom 3. letnikov svojo zgodbo. Pojasnila jim je razloge za nesrečo ter predstavila dolgo pot okrevanja in pokazala veliko volje pri spoprijemanju s trajnimi posledicami prometne nesreče.

Za naprej želimo izvajati preventivne delavnice s področja preventive na tematiko: krepitev duševnega zdravja, preventive pred zlorabo drog in digitalno zasvojenostjo, o nevarnostih uporabe družbenih omrežij, o nenasilni komunikaciji, prehranskih motnjah ter učenje veščin za spoprijemanje s stresom. Delavnice so iz strani dijakov dobro ocenjene (povprečno od 4 do 4,6). Na evalvacijskih listih pogosto navedejo večinoma pozitivne komentarje. Dijaki pogosto pohvalijo predavatelja, njegove izkušnje, izvedbo delavnice, pa tudi tematiko in izrazijo, da si delavnic želijo tudi v bodoče.«

Gimnazija Kranj (poročilo je podala ga. Nina Dačić)

»Ocenjujemo, da so izvajanja tovrstnih delavnic in predavanj v bodoče zelo pomembna. Že iz evalvacijskih listov dijakov je razvidno, da se jim zdijo tovrstne delavnice uporabne, saj izvedo veliko novega, obenem pa jim predava nekdo drug, ne le profesorji. Menimo, da delavnice in predavanja dajo dijakom veliko misliti, spodbujajo njihovo empatijo in pomagajo, da morda v prihodnosti ne bodo storili česa, kar bodo obžalovali. Opolnomočijo jih z novimi znanji in tehnikami, kako se spoprijemati s stresom, samopodobo in socialnimi situacijami. Delavnice Varnege interneta pa dijakom pokažejo pasti, na katere prej niso bili pozorni. Tudi v bodoče bi bilo potrebno dati poudarek na sprejemanje drugačnosti, preprečevanje medvrstniškega in spletnega nasilja, spoprijemanje s stresom in odvisnost od pametnih naprav.

Učitelji, ki so bili na dejavnostih spremljevalci, so izrazili navdušenje nad predavateljema in njunim načinom oz. pristopom k najstnikom. Dijaki so napisali, da jim je bilo predavanje Varnege interneta všeč predvsem zaradi konkretnih primerov iz resničnega življenja (npr. analiza Instagram profila, prikaz koliko informacij se lahko izve iz nekaj fotografij). Poudarili so, da so tako bolje razumeli pomen varnosti na spletu in nevarnosti pretiranega deljenja osebnih podatkov. Všeč jim je bil tudi sproščen in razumljiv način predavanja ter to, da so se ob prikazih lahko sami zamislili nad svojo uporabo interneta. Pri delavnici o empatiji je večina izpostavila, da so spoznali razliko med empatijo in sočutjem, pomen gledanja iz različnih perspektiv in da empatijo ljudje čutimo različno. Delavnica jim je dala misliti o lastnem vedenju, odnosih z vrstniki, potrpežljivosti in razumevanju drugih, preden jih obsojamo. Spoznali so, kako empatija izboljšuje medsebojne odnose, zmanjšuje konflikte ter vpliva na razumevanje človekove preteklosti in ravnanj. Zelo se bili navdušeni nad predavateljico.«

Šolski center Kranj, Srednja tehniška šola in Strokovna gimnazija (poročilo je podala ga. Lijana Medič Jermančič)

»Na šoli izvedemo 2 urno preventivno delavnico na temo nelegalne droge (nevrologija zasvojenosti) in 2 urno delavnico na temo Zasvojenost z računalnikom (telefonom) za 12 oddelkov dijakov 2. letnika programov gimnazijskega, srednje strokovnega in srednje poklicnega izobraževanja. Menimo, da je izvedba delavnic na ti dve temi potrebna in bi ju radi izvajali tudi v bodoče.

Dijaki sta obe delavnici ocenili s povprečno oceno 4,3. Pri delavnicah jim je všeč, da so teme razumljivo pripravljene na njim primeren način in, da lahko sodelujejo. Vedno tudi izvedo kaj novega. Prav tako učitelji in strokovni delavci menimo, da je izvedba delavnic potrebna.«

Šolski center Kranj, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola (poročilo je podala ga. mag. Tea Dolinar)

»Delavnice, ki sta jih izvedla zunanja izvajalca za dijake 2. letnikov o zasvojenosti z računalnikom in o nelegalnih drogah so zelo pomembna iz različnih vidikov. Mladostniki se soočajo z velikimi pritiski okolja in z željo po samostojnosti. Predavanja jim pomagajo prepoznati nevarnosti pretirane uporabe računalnika, ki lahko vpliva na uspeh v šoli, zdravje in odnose. Spoznajo, kako hitro se lahko razvije zasvojenost in kako jo pravočasno preprečiti. Pri nelegalnih drogah je ključno, da razumejo njihove škodljive učinke na telo in psiho ter posledice za prihodnost. Mladi pogosto podcenjujejo tveganja, zato so konkretne informacije in primeri nujni. Predavanja jim omogočijo, da razvijejo kritično razmišljanje in znajo reči »ne«. Prav tako jim dajejo možnost, da postavljajo vprašanja in razbijajo mite, ki krožijo med vrstniki. Znanje povečuje njihovo samozavest pri sprejemanju zdravih odločitev in jim pomaga graditi odgovoren odnos do tehnologije ter lastnega telesa.

Odziv dijakov je bil pozitiven na vse organizirane delavnice, ki so jih z evalvacijskim vprašalnikom ocenili zelo visoko. Navajali so, da

- so izvedeli veliko novih stvari, ki jih bodo lahko uporabili v vsakdanjem življenju,
- so bile delavnice zelo zanimive, saj so imeli na njih možnost aktivno sodelovati,
- se bolje zavedajo tveganj za zdravje in odnose, saj so spoznali posledice negativnih dejanj, ki so jim bile predstavljene.«

f) Vrtci

Kranjski vrtci (poročilo je podala ga. Nika Kramarič)

»Ocenjujemo, da so predavanja za starše vsekakor koristna in potrebna, saj starši poleg vseh možnih svetovanj in dostopnosti informacij na družbenih omrežjih potrebujejo jasne usmeritve, ki so usmerjene bolj praktično in na konkretno vzgojno problematiko. Opažamo, da otroci vse bolj zaostajajo na govornem, gibalnem področju, vse več težav imajo s koncentracijo, motnje pozornosti, zato menimo, da je pozornost potrebno nameniti tudi zasvojenosti z novimi tehnologijami.

Starši sami poudarjajo pomembnost takšnih predavanj, saj imajo tako možnost na strokovnjaka nasloviti konkretna vprašanja, ki jih imajo glede posamezne problematike v vzgoji, s katero se srečujejo doma. Ko sami ne znajo, ne zmorejo, jim še kako prav pride kakšna koristna informacija, novo znanje, pridobljeno s strani strokovnjaka. Opažamo, da si starši želijo predvsem predavanj, vezanih na vzgojo, postavljanje meja, reševanje konfliktov.«

Vrtec pri osnovni šoli Simona Jenka (poročilo je podala ga. Alena Sever)

»Menimo, da so predavanja za starše pomembna in potrebna, saj omogočajo boljše razumevanje otrokovih razvojnih potreb, krepijo sodelovanje med vrtcem in starši ter prispevajo k večji podpori otroku v domačem okolju. V prihodnje bi bilo smiselno poudarek še vedno nameniti temam, kot so: vzgoja in postavljanje meja, čustveni in socialni razvoj otroka ter komunikacija v družini. Takšna srečanja lahko staršem ponudijo strokovno podporo in prostor za izmenjavo izkušenj. V bodoče jih bomo še vedno organizirali, kajti menimo, da so pomembna in potrebna.

Ocene iz evalvacijskih listov so pokazale sledeče: veliko uporabnega, koristnega in novega; zabavni in praktični nasveti; veliko uporabnega za vsakdanje družinsko življenje; zelo zadovoljna – uporabno in zabavno; s humorjem predstavljeno zanimivo predavanje; dobri napotki; podane so konkretne rešitve; konkretni primeri in konkretne usmeritve; zelo uporabni nasveti s primeri; starši si želijo več takih predavanj; sproščeno in humoristično predavanje na temo o vzgoji otrok; zabaven način predavanja z močnim sporočilom; kratko, jedrnato, zabavno in slikovito predstavljena področja, ki so pomembna; konkretni primeri za delo z otroki; sproščeno razloženi »banalni primeri« oziroma situacije. Starši so bili s predavanjem zelo zadovoljni, ker je bilo veliko razlage na primerih, prav tako so bili zadovoljni s predavateljico.«

Vrtec Kokrica pri osnovni šoli Franceta Prešerna (poročilo je podala ga. Nataša Bider)

»Ocenjujemo, da so predavanja za starše koristna in pomembna, saj starši poleg številnih svetovanj ter kljub poplavi informacij na družbenih omrežjih, spletu, knjigah, kljub vsemu potrebujejo neposredne, jasne vzgojne usmeritve, ki so čimbolj praktične. Prav tako je pomembno, da staršem nudimo predavanja, ki so aktualna za današnji čas. Trenutno prevladuje tematika uporabe oz. pasti tehnologij za otroke in vpliva te uporabe na njihov zdrav razvoj (kdaj, koliko, koristi in posledice uporabe).

Večina staršev je bila s predavanjem zelo zadovoljna. Potrebno je ponuditi vsebinsko različne ter aktualne tematike (vzgojni prijem, vzgojno zahtevnejši otroci, vzgoja za nasilje, komunikacija, čustva, uporaba tehnologije, zasvojenost z zasloni...). V praksi se kaže, da starši potrebujejo opolnomočenje in oporo na področju vzgoje nasploh ter na področju ravnanja s tehnologijo.«

Vrtec pri osnovni šoli Orehek (poročilo je podala ga. Polona Bogataj)

»V šolskem letu 2024/25 smo v vrtcu organizirali predavanje za starše na temo vzgoje, ki ga je vodil priznani predavatelj in psiholog dr. Kristjan Muska Lešnik. Tema vzgoje otrok je vedno aktualna, v zadnjih letih pa postaja še toliko bolj pomembna zaradi vse večjih izzivov, s katerimi se starši in vzgojitelji srečujemo pri vzgojno-izobraževalnem delu.

Organizacija predavanj za starše je ena izmed ključnih oblik sodelovanja med vrtcem in družino, saj omogoča staršem vpogled v sodobne pristope k vzgoji, psihološko ozadje otroškega vedenja ter razvojne potrebe otrok. Žal opažamo, da se predavanj udeleži manj staršev, kot bi si želeli, kljub temu da so prav oni najpomembnejši vzgojitelji otrok. Sodobni starši se pogosto znajdejo v položaju vzgojne nemoči, saj se soočajo z obilico (pogosto nasprotujočih si) informacij, pomanjkanjem časa, pritiskom okolice ter zahtevnimi vedenjskimi odzivi otrok. Vse več otrok v vrtcu kaže vedenjske posebnosti, ki bistveno odstopajo od pričakovanj in včasih onemogočajo kakovostno delo znotraj skupine. To vodi v večjo obremenjenost vzgojiteljev ter manj spodbudno okolje za ostale otroke. Zato je izredno pomembno, da se starši opolnomočijo z znanjem, kako postavljati meje, kako prepoznati otrokove potrebe in stiske ter kako se nanje ustrezno odzivati. Ravno takšne vsebine je predavanje dr. Muska Lešnika osvetlilo na zelo razumljiv in uporaben način. Na podlagi evalvacijskih listov smo ugotovili, da so starši predavanje ocenili kot zelo koristno in uporabno. Poudarili so, da jim je bilo posebej všeč, ker je predavatelj podal konkretne primere iz vsakdanjega življenja in predstavil praktične rešitve za pogoste vzgojne izzive. Predavanje je tako pomembno prispevalo k ozaveščanju o pomenu dosledne, a hkrati empatične vzgoje. Starše je spodbudilo k razmisleku o lastnih vzgojnih pristopih ter jim dalo orodja za bolj učinkovito in samozavestno vzgojno delovanje doma.

V vrtcu si bomo tudi v prihodnje prizadevali organizirati podobna izobraževanja, saj verjamemo, da lahko le s skupnimi močmi – ob sodelovanju staršev, strokovnih delavcev in zunanjih strokovnjakov – ustvarimo varno, spodbudno in razvojno ustrezno okolje za vse otroke.«

Zasebni vrtec Dobra teta (poročilo je podala ga. Brigita Ličen)

»Predavanja za starše ocenjujemo kot pomembna in potrebna, saj predstavljajo priložnost za pridobivanje strokovnih informacij, izmenjavo izkušenj, krepitev starševskih kompetenc, prav tako staršem nudijo konkretno podporo pri vsakodnevnih izzivih. V prihodnje je smiselno poudariti teme, kot so vzgoja in

postavljanje meja, varna uporaba digitalnih tehnologij ter medsebojni odnosi v družini ter pomen kakovostnega preživljanja prostega časa.

Na podlagi vprašalnikov so starši in strokovni delavci večinoma izrazili pozitivno mnenje glede izvedenih predavanj. Opažajo, da so bila predavanja vsebinsko bogata, razumljivo podana ter praktično naravnana. Pohvalili so možnost odprtega pogovora in izmenjave izkušenj. Kot posebej koristne so izpostavili teme, povezane z vzgojo, postavljanjem meja ter razumevanjem otrokovih čustev in vedenja.«

Vrtec pri Osnovni šoli Predoslje Kranj (poročilo je podala ga. Saša Medved)

»Ocenjujemo, da so predavanja tudi v prihodnje nujno potrebna. Na ta način starši z osebnim stikom predavatelja lažje ozavešajo problematiko o tekoči temi. Glede na možnost zastavljanja vprašanj predavatelju po izvedenem predavanju starši dobijo odgovore na izraženo vzgojno težavo.

Menimo, da v predšolskem obdobju starši otrok v vrtcu v večji meri potrebujejo organizirana predavanja na teme kot so zgodnji razvoj otroka, pomoč pri vključevanju otroka v vrtec, vsebine na temo vzgojnih problemov.«

Vrtec pri osnovni šoli Stražišče in Vrtec pri OŠ Janeza Puharja Kranj

Predavanja starše, zaradi neusklajenosti termina s predavateljem, nista izvedli.

g) Center pomoči pri prekomerni rabi interneta Logout, enota Logout Kranj (poročilo je podal g. Tilen Hočevár)

Splošni pregled:

»V Centru Logout, enota Kranj smo v letu 2025, zabeležili 45 uvodnih srečanj.

Statistika po tipu uporabnikov:

- Skupno število uporabnikov, vključenih v programe v letu 2025, znaša 90. Od tega je bilo 45 kontinuiranih uporabnikov in 45 občasni uporabnikov.
- Skupno število svojcev znaša 92.
- Skupno število anonimnih uporabnikov vsaj 90.

Statistika v povprečnih vrednostih (na mesec):

- Skupno povprečno število vseh uporabnikov na mesec znaša 24,58. Najnižje število uporabnikov je bilo v avgustu (13 uporabnikov) in juniju (15 uporabnikov). Najvišje pa v januarju, februarju in marcu (32 uporabnikov) in novembru (31 uporabnikov).
- Skupno povprečno število kontinuiranih uporabnikov na mesec (v nadaljevanju: up.) znaša 16,83. Najnižje število smo zabeležili v avgustu (8 up.) in juliju (10 up.). Najvišje pa v februarju (24 up.) in novembru (23 up.).
- Skupno povprečno število občasni uporabnikov na mesec znaša 7,50. Najnižje v juniju (4 up.) in avgustu (5 up.), najvišje pa v januarju in marcu (10 up.).
- Skupno povprečno število svojcev je znašalo 18,17. Najnižje število v juniju (5 svoj.) in avgustu (9 svoj.), najvišje pa v januarju in decembru (24 svoj.) ter novembru (23 svoj.).
- Skupno povprečno število anonimnih uporabnikov na mesec znaša 7,50. Najnižje v juniju (2 up.), najvišje pa v januarju (16 up.).

Statistika po starosti in spolu:

- Od skupno 90 uporabnikov, je bilo 61 oseb moškega spola, kar predstavlja približno 68 % in 29 ženskega spola, kar predstavlja približno 32 %.
- Od skupno 90 uporabnikov, sta približno dve tretjini (68,9 %) v starosti do 18 let, in sicer do 15 let 22 uporabnikov (24,44 %), med 15 in 18 let 40 uporabnikov (44,44 %). Preostali del 28 uporabnikov (31,1 %) pa predstavlja starostna skupina med 18 in 35 leti. Starejših uporabnikov v tem letu nismo imeli.

Statistika po vrsti težav, ki jih razdeljujemo na primarne in pridružene:

- Med primarnimi težavami, s katerimi se soočajo naši svetovanci so videoigre (32 %), splošna zasvojenost s spletnimi vsebinami (25 %), družinska pravila in dogovori (24 %) družbena omrežja (12 %), tvegana spletna vedenja (5 %), igre na srečo (2 %).
- Med pridruženimi težavami je najpogostejša motnja pozornosti s hiperaktivnostjo - ADHD (36 %), motnja v avtističnem spektru (21 %), anksioznost (18 %), drugo (11 %), depresija (7 %), specifične učne težave - odločba zavoda za šolstvo: dislekcija, itd. (4 %), družinska pravila in dogovori, samopoškodovno vedenje in drugo (3 %).

Statistika vključitev po občinah:

- največji delež uporabnikov, ki predstavlja dobro tretjino uporabnikov prihaja iz Mestne občine Kranj,
- sledijo Radovljica, Cerklje na Gorenjskem, Naklo, Škofja Loka, Tržič, Komenda, Domžale, Jesenice, Ljubljana, Kamnik, Železniki, Gorenja vas, Žiri, Žirovnica, Dobrova - Polhov Gradec, Medvode in Vodice.

Opažanja glede na leto 2023 in leto 2024

- Upad glede na leto 2024 v številu uvodnih srečanj znaša približno tretjino (28,57 %) oziroma 18 uvodnih srečanj manj kot v letu 2024. Približno enako kot v letu 2023, kjer je število uvodnih srečanj znašalo 49.
- Opažamo porast v številu uporabnikov v obdobjih šolskih ocenjevanj. Ta pojav zaznavamo tretje leto zapored.
- Struktura uporabnikov po spolu je ostala podobna - približno 68 % predstavljajo uporabniki moškega spola, približno 32 % pa uporabnice ženskega spola. Takšno razmerje med spoloma opažamo tretje leto zapored.
- Starostna struktura uporabnikov ostaja podobna - največji delež uporabnikov je v starostni skupini do 15 let in starostni skupini od 15 do 18 let. Sledi skupina med 18 in 35 leti.«

h) Center za socialno delo Gorenjska, enota Kranj, (poročilo sta podali ga. Karin Kokalj in ga. Suzana Gladovič, obe CSD Gorenjska)

Sprejemni in dnevni center Labirint

V letu 2025 se je v naš program vključilo skupaj 90 uporabnikov, 43 v sprejemni del programa in 47 v dnevni center. Od tega je bilo vključenih 24 mlajših odraslih do 30. leta.

Med mlajšo populacijo še naprej opažamo porast uporabe stimulatívnih drog, zaradi česar se v program vključuje vse več posameznikov s tovrstnimi težavami. Hkrati narašča tudi uporaba psihoaktivnih snovi, naročenih prek spleta. Gre za laboratorijsko proizvedene, nepreverjene substance z omejenimi podatki o njihovih učinkih in dolgoročnih posledicah, kar lahko ob uporabi vodi do nepredvidljivih ali neželenih učinkov.

V testirni točki, ki deluje v okviru programa Labirint, zaznavamo, da so poleg spletno kupljenih snovi na trgu še vedno prisotne tudi tako imenovane klasične droge, ki so pogosto pomešane s sintetičnimi primesmi. Takšne kombinacije pri uporabnikih povzročajo nepričakovane telesne in duševne reakcije ter povečujejo tveganje za zaplete.

Po navedbah aktivnih uporabnikov ostaja na sceni zelo razširjena uporaba tablet Flormidal. Prisotna je tudi redna uporaba stimulansov, tudi med mladimi. Med mladoletniki in mladimi odraslimi je poleg (elektronskih) cigaret in fúg še posebej razširjena uporaba marihuane, pri čemer večina ne prepozna povezanih tveganj in jo dojema kot nekaj običajnega. V porastu je tudi uporaba elektronskih cigaret (vejpi), ki vsebujejo sintetične kanabinoide – laboratorijsko izdelane snovi z učinki, podobnimi THC-ju. Uporabniki poročajo o hitrem nastopu omame, slabosti, moteni zaznavi realnosti ter drugih neželenih učinkih. Že opažamo tudi primere mladih, ki se soočajo s posledicami pretirane uporabe psihoaktivnih snovi.

V letu 2025 se je v program vključilo več mladoletnih in mladih odraslih, predvsem na podlagi vzgojnih ukrepov zaradi prekrškov, povezanih s prepovedanimi drogami. Večina se je v obravnavo vključevala aktivno, podpora pa so poiskali tudi nekateri starši, ki so želeli pomagati svojim otrokom.

Dolgoletni uporabniki opiatov in substitucijskih terapij so po večini manj motivirani za reševanje osebnih stisk ter spremembo zasvojenega načina življenja, razen v primerih nujnih ali akutnih situacij. Pri tej skupini se pojavlja vse več pridruženih zdravstvenih težav, hkrati pa se soočajo s slabšim dostopom do zdravstvenih storitev. Razlogi vključujejo pomanjkanje digitalnih znanj za uporabo spletnih naročanj in aplikacij, dolge čakalne dobe, nizko motivacijo za dolgotrajne oblike zdravljenja ter negativne izkušnje z zdravstvenim sistemom, zaradi katerih se mu pogosto izogibajo.

V preteklem letu smo zopet beležili nekaj primerov uporabnikov, ki so zaradi povišanja življenjskih stroškov in najemnin izgubili stanovanje ter se soočali z občasnim brezdomstvom. Zaradi aktivne uporabe substanc, ki je ne zmorejo opustiti, mnogi ne izpolnjujejo pogojev za vključitev v bivalne programe, kot so krizni centri, zavetišča ali varne hiše. Še vedno posebej primanjkuje nastanitvenih možnosti za ženske, ki uporabljajo psihoaktivne snovi, ter za posameznike, ki občasno potrebujejo zdravstveno oskrbo ali nego.

Stanovanjska skupina Katapult

V letu 2025 smo v programu še naprej ohranjali visoko raven strokovnega in kakovostnega dela. Na začetku leta se je skupina na novo oblikovala, vendar smo se kmalu soočili z dvema zdrsoma, medtem ko sta dva uporabnika program uspešno zaključila. V nadaljevanju novih uporabnikov določen čas nismo mogli vključevati – ne zaradi pomanjkanja interesa, temveč zato, ker potencialni kandidati niso izpolnjevali sprejemnih pogojev oziroma niso bili pripravljeni slediti dogovorjenemu delovnemu okviru. Proti koncu leta se je skupina ponovno stabilizirala ter vzpostavila pogoje za kakovostno in kontinuirano delo.

V letu 2025 je bilo v bivalni in izvenbivalni del programa vključenih skupno 92 oseb, kar potrjuje širok doseg in pomembno vlogo programa v lokalnem okolju.

Vzpostavilo se je zelo dobro, delovno naravnano vzdušje tako med zaposlenimi in uporabniki kot tudi med uporabniki samimi. Takšno okolje zahteva stalno usklajevanje, saj vsak posameznik vstopa v skupino s svojimi izkušnjami, pričakovanji in vedenjskimi vzorci. Ti se skozi proces skupinskega bivanja in dela postopoma ozaveščajo, ubesedijo ter uskladijo, kar omogoča varno in funkcionalno sobivanje. Ena izmed ključnih tem ostaja komunikacija – učenje jasnega izražanja, postavljanja osebnih meja ter hkratnega ohranjanja spoštljivih in povezanih odnosov z drugimi.

Temeljna metoda dela ostaja skupinsko delo, ki ga nadgrajujemo z individualnim pristopom v obliki individualnih pogovorov in osebnih terapevtskih načrtov. Uporabniki so bili ves čas aktivno vključeni tudi v lokalno skupnost, predvsem kot prostovoljci, kar pomembno prispeva k njihovi socialni vključenosti ter krepitvi delovnih navad. Dva uporabnika sta se v času programa šolala; eden po zaključku bivalnega dela nadaljuje podiplomski študij, drugi pa se je zaposlil.

Osnovo delovanja stanovanjske skupine predstavljajo jasno opredeljena pravila, dogovori in odgovornosti, ki tvorijo delovni okvir programa. Tudi v letu 2025 smo ohranjali visoke standarde in jasna pričakovanja. Pravila in dogovore smo redno evalvirali ter jih prilagajali tako, da ostajajo življenjski, praktični in uporabni v vsakdanjem življenju. Takšen pristop predstavlja pomembno oporo uporabnikom po zaključku programa ter jim nudi dobro izhodišče za samostojno življenje. Delovni okvir zagotavlja jasne meje in občutek varnosti tako za uporabnike kot za zaposlene, zlasti v zahtevnih ali kriznih situacijah. Naše vodilo ostaja, da so pravila, kjer je to mogoče, čim bolj usklajena z realnimi življenjskimi okoliščinami izven programa.«

Reintegracijski center

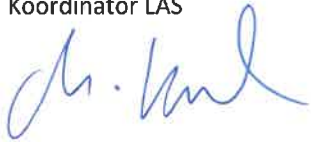
Program je namenjen polnoletnim osebam obeh spolov iz cele Slovenije, ki imajo težave s katerokoli vrsto zasvojenosti in so predhodno vzpostavile abstinenco. Bivalni del programa obsega 10 ležišč (izjemoma tudi 11) in zajema rehabilitacijo na vseh življenjskih področjih, v izven bivalni del pa se vključujejo svojci, reintegrirani posamezniki in tisti, ki ne potrebujejo bivalne obravnave. Program se izvaja v Domu Vincenca Drakslerja, v Pristavi pri Trziču, kjer so okolje in prostori zelo primerni za izvajanje tovrstnega programa. Program je v letu 2025 potekal v skladu z načrti in cilji, ki so bili uspešno doseženi. Število uporabnikov tako bivalne kot izven bivalne obravnave je višje od načrtovanega, skupine so stabilne, rehabilitacija pa na primernem nivoju. Uporabniki so sledili svojim individualnim terapevtskim načrtom, urejali status in zdravstvene zadeve, odplačevali dolgove, razreševali odnose, opravljali delovno rehabilitacijo in prostovoljno delo. Izvajali smo socialno rehabilitacijo in reintegracijo oseb, ki imajo težave z različnimi zasvojenostmi, tako kemičnimi (alkohol, heroin, kokain, marihuana, pomirjevala...), kot ne-kemičnimi oz. vedenjskimi (igre na srečo, spletna pornografija, računalniške igre, odnosi, hrana...). V okviru izven bivalne obravnave smo nudili pomoč svojcem bivalnih uporabnikov, bivšim bivalnim uporabnikom in tistim, ki imajo težave z zasvojenostjo, vendar ne potrebujejo bivalne obravnave.

V bivalni del programa je bilo vključenih 18 različnih uporabnikov, od tega je v tem letu vstopilo 7 uporabnikov in 4 uporabnice. Opravljenih je bilo 2.895 nočitev. V izven bivalni obravnavi je bilo vključenih 83 različnih uporabnikov in uporabnic, od tega se jih je 38 vključilo v tem letu. Skupno število vseh različnih uporabnikov v letu 2025 je 101. V bivalno obliko sta bila v letu 2025 vključena 2 občana MOK (eden od njiju se je uspešno vključil v družbo, drugi je še vedno v programu), v izven bivalno pa 10 občanov MOK. Od 10-ih uporabnikov, ki so iz programa izstopili (bivalna oblika), jih je 6 program uspešno zaključilo in se vključilo v družbo. Z enim uporabnikom smo zaradi recidiva prekinili sodelovanje, dva sta izstopila predčasno, eden pa je imel recidiv v domačem okolju. 7 uporabnikov bivalne oblike je v tem letu pridobilo zaposlitev. Z rezultati dela smo glede na zahtevnost področja in splošno prognozo za uspešnost rehabilitacije na področju zasvojenosti zelo zadovoljni.

Program smo uspešno prijavi na javni razpis MDDSZ za sofinanciranje socialnovarstvenih programov za obdobje od leta 2025 do 2031. Pogoji za prijavo na razpis je zagotovljeno 20% sofinanciranje programa iz virov lokalnih skupnosti, tako da so prispevki občin in drugih sofinancerjev ključni. Program izvajajo strokovna vodja, 2 strokovni delavki in en laični terapevt. V letu 2025 je bila udeleženka javnih del (Občina

Tržič) vključena od oktobra, saj prej ni bilo primerne kandidata. Tudi v letu 2025 je bilo sodelovanje s socialnem podjetjem Fundacije Vincenca Drakslerja za odvisnike zelo uspešno. Uporabniki so v podjetju opravljali prostovoljno delo in delovno rehabilitacijo. Aktivno smo sodelovali z drugimi organizacijami, bolnišnicami in programi. Sodelovali smo pri izvedbi aktivnosti v okviru svetovnega dneva duševnega zdravja, kjer so uporabniki igrali v gledališki predstavi z naslovom »Let na boljše jutri«. Izpeljali smo letovanje za uporabnike v Barbarigi za dve skupini in sodelovali pri izvedbi Teka za Kranj. Pripravili smo nov pravilnik in izdelali statistično bazo o vsebinskem delu z uporabniki od začetka delovanja programa leta 2010 do danes.

Pripravila:
Manja Vovk
Koordinator LAS

Suzana Gladović
Predsednica LAS

